

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków Nr 3 Marzec 1948 r.

TREŚĆ

A. CZĘŚĆ URZĘDOWA

B. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

CZĘŚĆ URZĘDOWA

Poz. 39

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. HG. 8825/48

Kraków, dnia 19 lutego 1948 r.

Sprawa: Zakaz udzielania sal szkolnych na zabawy z użyciem alkoholu

Powołując się na okólnik Ministerstwa z dnia 23. II. 1922 r. L. 332/22/O. P. w sprawie udzielania lokali szkolnych w szkołach państwowych i publicznych oraz na okólnik Ministerstwa z dnia 28. XII. 1936 r. (II. W-8187/36 Dz. Urz. Min. WR. i OP. z 1938 r. Nr. 12 poz. 240. — w sprawie zabaw tanecznych młodzieży szkolnej, a wreszcie na okólnik Kuratorium z dnia 10. X. 1947 r. Nr. WF. 45390/47. — Kuratorium kategorycznie zabrania udzielania lokali szkolnych na zabawy połączone z używaniem alkoholu tak przez młodzież jak i dorosłych.

Kierownicy szkół, którzy nie zastosują się do tego zarządzenia zostaną pociągnięci do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Otrzymują: Inspektoraty Szkolne, oraz Dyrekcje wszystkich państwowych i prywatnych szkół średnich wszystkich typów w Okręgu.

Kurator Okręgu Szkolnego
Dr. St. Białas

Poz. 40

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
w Krakowie
Nr. Og. 8902/48

Kraków, dnia 20 lutego 1948 r.

W sprawie ogłaszania zarządzeń, obwieszczeń i ogłoszeń

Polska Agencja Prasowa, Oddział w Krakowie, Basztowa 15, przy piśmie z dnia 17/II. 1948 r. nadesłała Kuratorium odpis okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 3. IX. 1945 r. i odpis uchwały Rady Ministrów z dnia 20. XII. 1947 r., które Kuratorium umieszcza w niniejszym Dzienniku Urzędowym.

Jednocześnie PAP. powiadomiła, że Biuro Ogłoszeń i Reklam przyjmuje ogłoszenia dla „Monitora Polskiego" oraz do wszystkich wydawnictw prasowych, wychodzących w kraju po cenach przewidzianych w taryfie ogłoszeniowej bez jakichkolwiek dopłat.

Nadto, że PAP. przyjmuje zamówienia na prenumeratę „Monitora Polskiego" i że na życzenie kieruje swoich przedstawicieli (telef. Nr. 595-71).

Powyższe podaje się do wiadomości szkół.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
Dr. St. Białas

Otrzymują: Inspektoraty Szkolne ,oraz Dyrekcje państw. i pryw. szkół w Okręgu.

Odpis z odpisu
Prezes Rady Ministrów
Nr. 53 — 8/I

Warszawa, dnia 3 września 1945 r.

OKÓLNIK NR. 47

Do
wszystkich Ob. Ob. Ministrów
w miejscu

Celem ujednostajnienia trybu dokonywania ogłoszeń urzędów, instytucji i przedsiębiorstw państwowych, zarządzam co następuje:

1. Wszelkie ogłoszenia i reklamy urzędów, instytucji i przedsiębiorstw państwowych, jak również instytucji pozostających pod zarządem państwowym (ogłoszenia o przetargach, ogłoszenia o likwidacjach, obwieszczenia skarbowe i sądowe, reklamy wyrobów przemysłowych) podlegające ogłoszeniu w prasie, należy kierować wyłącznie za pośrednictwem Biura Ogłoszeń PAP POLPRESS.

2. Zlecenia ogłoszeniowe do wszystkich wydawnictw codziennych i periodycznych w kraju i zagranicą kierować należy bezpośrednio do Biura Ogłoszeń PAP POLPRESS, mieszczącego się w Warszawie, ul. Pierackiego L. 11, lub do referatów Biura Ogłoszeń PAP POLPRESS w Łodzi, ul. Piotrkowska 133, w Krakowie, Rynek Kleparski 4, w Lublinie, ul. Spokojna 4, w Katowicach, ul. Jana 11, w Bydgoszczy, ul. Libelta 4, w Poznaniu, ul. Pierackiego nr. 5, w Olsztynie Gmach Województwa, w Sopocie, ul. Książąt Pomorskich 4/6, w Koszalinie, Gmach Województwa.

Prezes Rady Ministrów
Edward Osóbka Morawski

Zgodnie z oryginałem
podpis nieczytelny
Pieczęć: Polska Agencja Prasowa
Oddział w Krakowie

UCHWAŁA
RADY MINISTRÓW
z dnia 20 grudnia 1947 r.

W sprawie ogłaszania zarządzeń, obwieszczeń i ogłoszeń urzędowych

W celu ujednostajnienia postępowania władz i urzędów państwowych przy ogłoszeniu zarządzeń, obwieszczeń i ogłoszeń urzędowych Rada Ministrów postanawia, co następuje:

I. Wszelkie zarządzenia, ogłoszenia i obwieszczenia urzędów i władz państwowych oraz instytucji publicznych, które mają być podane do powszechnej wiadomości przez ogłoszenie w dzienniku urzędowym, ogłasza się w „Monitorze Polskim", Dzienniku Urzędowym R. P. W szczególności dotyczy to przypadków, gdy przepisy prawne nakazują ogłoszenie w dzienniku urzędowym bez wyraźnego określenia jego nazwy, albo też ogłoszenie w piśmie urzędowym, przeznaczonym do ogłoszeń.

II. Postanowienia ust. I nie dotyczą zarządzeń, ogłoszeń i obwieszczeń, dla których przewidziane zostało wydawanie specjalnych dzienników urzędowych (Dziennik Taryf pocztowych, teletechnicznych i radiokomunikacyjnych, Dziennik Taryf i Zarządzeń Komunikacyjnych, Dziennik Wojewódzki), lub które według wyraźnego przepisu prawa przekazane są do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym właściwego Ministerstwa.

III. W Dzienniku Urzędowym poszczególnych Ministerstw i Urzędów Centralnych umieszcza się oprócz zarządzeń, obwieszczeń i ogłoszeń urzędowych przekazanych do publicznego ogłoszenia w nim na mocy wyraźnego przepisu prawa, wszelkie zarządzenia i instrukcje przeznaczone tylko dla personelu tych Ministerstw i urzędów centralnych oraz podległych im organów.

IV. Wykonanie niniejszej uchwały porucza się wszystkim Ministrom i Kierownikom Urzędów Centralnych, we właściwym zakresie działania.

Za zgodność
Podpis nieczytelny wr. L. S.

Prezes Rady Ministrów
Józef Cyrankiewicz

Polska Agencja Prasowa PAP
Biuro Ogłoszeń i Reklam
Oddział w Krakowie, Basztowa 15
Telefon Nr. 595-71
L. Dz. 163/JK/48

Kraków, dnia 17 lutego 1948 r.

Do
Kuratorium Okręgu Szkolnego
Kraków

Pozwalamy sobie przesłać do wiadomości odpis uchwały Rady Ministrów z dnia 20. XII. 1947 r. w sprawie ogłaszania zarządzeń, obwieszczeń i ogłoszeń urzędowych, która została zamieszczona w Nr. 1 „Monitora Polskiego" z dnia 3. I. 1948 r.

Przy sposobności dołączamy również do wiadomości odpis okólnika nr. 47 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3. IX. 1945 r. w sprawie ujednostajnienia trybu dokonywania ogłoszeń i reklam w prasie przez urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe.

Zaznaczamy, że Biuro Ogłoszeń i Reklam Polskiej Agencji Prasowej PAP przyjmuje ogłoszenia zarówno dla „Monitora Polskiego", jak i do wszystkich wydawnictw prasowych, wychodzących w kraju, po cenach zgodnych z taryfą ogłoszeniową, bez jakichkolwiek dopłat za usługi.

Przesyłając powyższe do wiadomości, uprzejmie prosimy o kierowanie zamówień stosownie do wymogów wyżej wymienionych zarządzeń, pod adresem: Biuro Ogłoszeń i Reklam „PAP" — Kraków, ul. Basztowa 15/II p. Na życzenie kierujemy swoich przedstawicieli (telefon nr. 595-71).

Przyjmujemy również zamówienia na prenumeratę „Monitora Polskiego".

Podpis nieczytelny
Kierownik Oddziału
Biura Ogłoszeń i Reklam
Polskiej Agencji Prasowej PAP.

Załączniki
odpisy 2-ch okólników.

Poz. 41

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. 65449/48.

Kraków, dnia 4. II. 1948 r.

Egzaminy dojrzałości z zakresu liceum pedagogicznego dla eksternów

Kuratorium zawiadamia, że w myśl Tymczasowego Regulaminu egzaminu dojrzałości dla eksternów w Liceum Pedagogicznym (Dz. Urzędowy Min. Nr. 3/1945 poz. 94) egzaminy te odbywać się będą dwa razy w roku, a to w styczniu i czerwcu przed Państw. Komisją Egzamin. przy Liceum Pedagogicznym Męskim w Krakowie, ul. Podbrzezie 10.

Kandydaci posiadający warunki, wyszczególnione w powyższym regulaminie, winni składać należycie udokumentowane podania do Kuratorium o dopuszczenie do egzaminu, a to w terminie zimowym do dnia 31 grudnia, zaś w terminie letnim do 30 kwietnia.

O powyższym należy informować zainteresowanych kandydatów.

Otrzymują: Inspektoraty Szkolne, Licea pedagog. i Seminaria dla wychowawczyń przedszkol.

Kurator Okręgu Szkolnego:
Dr. St. Białas

Poz. 42

OKÓLNIK Nr. 34

z dnia 13 marca 1934 r. Nr. I WF. 1007/34

w sprawie wycieczek szkolnych w tereny górskie

W latach ostatnich zdarzały się dość często wypadki nieodpowiedniego i nieumiejętnego prowadzenia wycieczek szkolnych w Tatry Wysokie. Wbrew ogłaszanym w Informatorze o szkolnych schroniskach wycieczkowych wskazówkom organizowano masowe wycieczki wysokogórskie młodzieży szkolnej bez dokładnej znajomości terenu i w nieodpowiednich porach roku, bez przygotowania górskiego ekwipunku oraz bez uprzedniego zapewnienia uczestnikom wycieczek miejsc w schroniskach.

Pragnąc zapobiec na przyszłość niewłaściwemu prowadzeniu zbiorowych wycieczek szkolnych w Tatry, podaję do wiadomości i przestrzegania następujące wskazania w sprawie organizowania i prowadzenia wycieczek szkolnych w tereny górskie:

I. Wycieczek zbiorowych dziatwy szkolnej do lat 12 nie należy w ogóle prowadzić w tereny górskie.

Młodzież po 12 roku życia można prowadzić w góry, teren jednak wybrany musi być odpowiednio do sił młodzieży, zasadniczo więc winien to być średni teren górski.

W wycieczkach górskich, żwłaszcza wysokogórskich, może brać udział młodzież po 16 roku życia, odznaczająca się dobrym stanem zdrowia i mająca za sobą odpowiednią zaprawę turystyczną.

Wskazania te i zastrzeżenia nie dotyczą młodzieży, zamieszkałej na terenie Karpat.

Terenem turystyki górskiej młodzieży szkolnej powinny być głównie Beskidy i to zarówno zachodnie, jak i wschodnie.

II. W Tatry nie należy w ogóle prowadzić zbiorowych wycieczek dziatwy i młodzieży szkół powszechnych.

Wycieczki młodzieży szkół średnich, zwlaszcza liczniejsze, mogą być kierowane w Tatry, program ich jednak winien obejmować łatwe wycieczki piesze, jak np. z Roztoki do Pięciu Stawów, przejście z 5 Stawów przez Świstówkę do Morskiego Oka, z Hali Gąsienicowej, aż do Zmarzłego Stawu, Dolina Strążyska, Kościeliska, Chochołowska itp., nigdy jednak wycieczki szczytowe, wysokogórskie, szczególnie w nieodpowiednim ubraniu i obuwiu, przy czym za wycieczkę wysokogórską uważać należy także przejście przez przełęcze, jak np. Zawrat.

Na wskazanych wyżej wycieczkach należy przestrzegać, by jeden przewodnik opiekował się grupą maksymalną, złożoną z 15—20 uczniów (uczenic).

Wycieczki szczytowe, wysokogórskie dopuszczalne są tylko dla młodzieży po 16 roku życia, w niewielkich grupach, w odpowiednim ubraniu turystycznym, pod opieką wytrawnych nauczycieli. Wycieczki te prowadzone być muszą przez wykwalifikowanych przewodników lub nauczycieli, prawdziwych taterników, a biorąca w nich udział młodzież musi mieć zezwolenie rodziców.

Na wycieczkach szczytowych wysokogórskich ilość osób w jednej grupie nie powinna przekraczać 6 na jednego przewodnika, w wypadkach zaś, gdy przechodzi się drogi trudniejsze, jak np. Orlą Perć, powinno się prowadzić na wycieczki tylko młodzież, która ma już za sobą wycieczki łatwiejsze, przy czym jeden przewodnik powinien przypadać na trzy osoby. Za wykwalifikowanego przewodnika w Tatrach uchodzić może jedynie człowiek, który Tatry zna z uprawiania w nich taternictwa. Samo doświadczenie sportowe i gimnastyczne nie jest wystarczające do znawstwa gór.

Wycieczki zbiorowe młodzieży szkolnej w Tatry winny być organizowane w okresie feryj letnich, najlepiej w lipcu, nigdy zaś w końcu maja lub w początkach czerwca, kiedy w Tatrach leży jeszcze znaczna ilość śniegu i panują w nich niepomyślne warunki klimatyczne (zimno, chłody i deszcze).

III. Kierownicy wycieczek szkolnych, pragnący korzystać z noclegów w schroniskach górskich, winni na co najmniej 3—4 tygodni przed wyruszeniem wycieczki przeprowadzić korespondencję z zarządami danych schronisk lub właściwymi Oddziałami Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i upewnić się, że miejsca dla uczestników(czek) wycieczki będą zarezerwowane. W zgłoszeniach wycieczek, wysyłanych do zarządów schronisk lub Oddziałów Towarzystwa Tatrzańskiego, należy podawać zawsze ostateczny termin oczekiwanej odpowiedzi. Wycieczki, które nie otrzymały uprzednio zawiadomienia zarządów schronisk o zarezerwowaniu dla nich miejsc, narażone być mogą w razie przepełnienia schroniska, na przepędzenie nocy pod gołym niebem, w warunkach nieodpowiednich dla zdrowia i odpoczynku.

Kd. Pieracki
Podsekretarz Stanu

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych.
Śląski Urząd Wojew. Wydz. Ośw.
Publ. Liceum Krzemienieckie

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego

Kraków, w kwietniu 1948 r.

Kuratorium przesyła odpis okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie w nagłówku wymienionej do wiadomości i ścisłego stosowania.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
Dr St. Białas

Poz. 43

Treść Dziennika Urzędowego Ministerstwa Oświaty

Nr. 12.

Rozporządzenia Ministra Oświaty:

Poz. 279 — z dnia 1 października 1947 r. w sprawie zwinięcia, utworzenia i przemianowania katedr w Akademii Nauk Politycznych w Warszawie

Poz. 280 — z dnia 4 października 1947 r. o utworzeniu Oddziału Budownictwa Sanitarnego na wydziale inżynierii w Politechnice Warszawskiej oraz o utworzeniu, zwinięciu i przemianowaniu katedry w niektórych szkołach akademickich

Poz. 281 — z dnia 7 października 1947 r. w sprawie wprowadzenia do szkół średnich wszystkich typów zajęć np. „Zagadnienia społeczno-wychowawcze"

Zarządzenia Ministra Oświaty:

Poz. 282 — z dnia 9 października 1947 r. o wprowadzeniu tymczasowego programu nauki w Publicznej Średniej Szkole Handlowej

Poz. 283 — z dnia 13 listopada 1947 r. w sprawie powoływania wojewódzkich, powiatowych i gminnych (miejskich i wiejskich) komitetów bibliotecznych

Poz. 284 — z dnia 13 listopada 1947 r. w sprawie powołania Rady Naukowej Biblioteki Narodowej w Warszawie

Poz. 285 — z dnia 19 listopada 1947 r. w sprawie uzupełnienia i zmiany ustalonej ilości studentów na wstępnym roku studiów w państwowych szkołach wyższych w roku akademickim 1947/48

Instrukcje:

Poz. 286 — z dnia 7 października 1947 r. w sprawie realizacji „Zagadnień społeczno-wychowawczych"

Poz. 287 — z dnia 28 listopada 1947 r. w sprawie trybu zgłaszania wniosków o import zagranicznych pomocy naukowych, maszyn, urządzeń, aparatów i materiałów laboratoryjnych

Poz. 288 — z dnia 28 listopada 1947 r. w sprawie organizacji przysposobienia wojskowego młodzieży szkolnej

Okólniki:

Poz. 289 — Nr. 43 z dnia 3 listopada 1947 r. w sprawie postępowania przy otwieraniu publicznych średnich szkół zawodowych

Poz. 290 — Nr. 44 z dnia 3 listopada 1947 r. w sprawie uporządkowania budynków i urządzeń wewnętrznych szkół

Poz. 291 — Nr. 45 z dnia 10 listopada 1947 r. w sprawie ewidencji osobowych pracowników państwowych

Poz. 292 — Nr. 46 z dnia 29 listopada 1947 r. w sprawie wprowadzenia w życie nowych przepisów prawa cywilnego

Poz. 293 — Nr. 47 z dnia 5 grudnia 1947 r. w sprawie uiszczenia opłat pocztowych przez adresatów

Poz. 294 — Nr. 48 z dnia 11 grudnia 1947 r. w sprawie odznaczeń i premii dla pracowników resortu oświaty wyróżniających się w pracy

Poz. 295 — Nr. 49 z dnia 11 grudnia 1947 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego nad akcją szkolenia podopiecznych prowadzoną przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej

Poz. 296 — Nr. 50 z dnia 12 grudnia 1947 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych

Komunikaty:

Poz. 297 — w sprawie terminowej wypłaty przekazów z uposażeniami nauczycieli publicznych szkół powszechnych

Poz. 298 — w sprawie uposażenia nauczycieli przenoszonych do państwowych domów dziecka

Poz. 299 — w sprawie świadczenia gmin na rzecz publicznych średnich szkół zawod.

Poz. 300 — w sprawie organizacji pomocy dentystycznej w szkolnictwie

Poz. 301 — w sprawie instrukcji wizytacyjnej w zastosowaniu do szkół dla dorosłych

Poz. 302 — w sprawie oszczędnego używania papieru i przetworów z papieru

Poz. 303 — w sprawie organizacji klas semestralnych i klas rocznych dla młodzieży pracującej

Poz. 304 — w sprawie wykazu podręczników i wydawnictw szkolnych zatwierdzonych do użytku szkolnego na r. szk. 1947/48

Poz. 305 — w sprawie dokładnego wypisywania danych personalnych uczniów na świadectwach szkolnych

Poz. 306 — w sprawie mianowania ob. J. Drabicha kuratorem stow. „Polska Macierz Szkolna

Poz. 307 — Organizacja szkół

Poz. 308 — Obwieszczenia sądowe

Poz. 309 — Skradzione pieczęcie urzędowe

Poz. 310 — Zagubione dokumenty

Treść Dziennika Urzędowego Ministerstwa Oświaty Nr. 13.

Zarządzenia Ministra Oświaty:

Poz. 311 — z dnia 11 grudnia 1947 r. o regulaminie egzaminu ukończenia (egzaminu dojrzałości) 3-letniej szkoły średniej ogólnokształcącej dla dorosłych (gimnazjum i liceum dla dorosłych) o ustroju semestralnym

Poz. 44.

I. Wojewoda Krakowski dr Kazimierz Pasenkiewicz w piśmie z dnia 8 marca 1948 r. wystosowanym do ob. Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego poruszył sprawę stosowania zasady punktualności jako powszechnego obowiązku. Pismo to przytacza się w całości do wiadomości i stosowania.

Kraków, dnia 8 marca 1948 r.

Wojewoda Krakowski
L. O. Org. 1/267/47
Stosowanie zasady punktualności obowiązkiem powszechnym.

Odpis

Do
Obywatela Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego
w miejscu

Powszechny nakaz solidarnego skupienia sił wszystkich warstw społeczeństwa nad realizacją państwowego planu gospodarczego, nakłada w obecnej chwili na władze, urzędy i instytucje państwowe szczególny obowiązek ścisłego współdziałania w wykonaniu tego planu, celem osiągnięcia jak najlepszych wyników. Osiągnięcie tych efektów pracy bądź w zakresie czynności urzędu lub instytucji, bądź też w innych codziennych przejawach życia publicznego spodziewać się można obok usprawnienia pod każdym względem całego aparatu wykonawczego, przede wszystkim przez pilne przestrzeganie punktualności.

Punktualność w ścisłym połączeniu z sumiennym spełnianiem obowiązków obywatelskich i służbowych wobec Państwa „jest jednym z najistotniejszych wymagań naszego życia publicznego.

Z przykrością stwierdzić jednak należy, że brak punktualności staje się nierzadkim zjawiskiem codziennym. Daje się to zaobserwować w urzędach, biurach różnych instytucji i zakładów użyteczności publicznej, podczas konferencji, zebrań o różnym charakterze, uroczystości i innych zewnętrznych wystąpień publicznych.

Dość częste wypadki niepunktualnego przybywania personelu do pracy lub jego nieobecności w urzędzie w oznaczonych godzinach przyjęć, spotykują się z ostrą i niejednokrotnie nawet słuszną krytyką w opinii publicznej, gdy się zważy, że ogół interesantów wyczekujących nieraz tłumnie na korytarzach lub w przedpokojach na przyjęcie jest narażony na nieproduktywną stratę czasu.

Tego rodzaju postępowanie podważa autorytet władz względnie urzędów i urabia mniej życzliwe ustosunkowanie się społeczeństwa do władz, co jest sprzeczne z zasadniczą linią polityki Rządu.

Nie mniej w ujemnym świetle przedstawia się niepunktualność w przybywaniu na konferencje, zorganizowane zebranie publiczne, uroczystości, obchody itp.

Niedomaganie to posiadające swe źródło często w niedocenianiu znaczenia punktualności, jaką ona odgrywa w pracy zbiorowej lub indywidualnej, przynosi w skutkach swych interesowi publicznemu i gospodarce narodowej ogromne szkody.

Mając na uwadze te szkodliwe skutki braku punktualności w administracji państwowej i życiu publicznym, oraz opierając się na przepisie art. 1 ust. 1 i 2 rozp. Prezydenta R. P. z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 555 z 1936 r.) — proszę uprzejmie o wydanie ze Swej strony podległym urzędom zarządzeń mających na celu zdyscyplinowanie pracy, a w szczególności:

1) przestrzeganie punktualności w codziennej pracy zawodowej i społecznej,

2) przyjmowanie stron w godzinach ustalonych i zbliżenie interesanta z całym zaufaniem do urzędu przez uprzejme traktowanie go i służenie mu w granicach dopuszczalnych radą i pomocą.

3) punktualne przybywanie i rozpoczynanie konferencji, zjazdów, odpraw jak również uroczystości itp. publicznych lub społecznych zebrań, których organizowanie bezpośrednio lub pośrednio leży w zasięgu zainteresowań lub wpływów tamt. Urzędu.

4) usunięcie z aparatu wykonawczego wszystkich niedociągnięć, które mają ujemny wpływ na wydajność pracy.

Współpraca, jaka wiąże nas ściślej w interesie dobra służby państwowej — upoważnia mnie do wyrażenia przeświadczenia, że i ten wspólnie przez nas podejmowany trud zmierzający do powszechnego i trwałego ugruntowania wśród warstw pracowniczych zasady obowiązkowej punktualności w pracy publicznej wydatnie przyczyni się do szybszej realizacji państwowego planu gospodarczego, oraz znajdzie odpowiedni oddźwięk w społeczeństwie.

Wojewoda
Dr. Kazimierz Pasenkiewicz

II. Komunikat Polskiego Związku Zachodniego

Chcąc uprzystępnić publiczności krakowskiej i starszej młodzieży najnowsze zdobycze wiedzy o Ziemiach Zachodnich i zagadnieniach współczesnych Niemiec, Zarząd Okręgu Krakowskiego P. Z. Z. w Krakowie, ul. Wybickiego 2 organizuje cykl odczytów popularnych i wieczorów literackich poświęconych powyższym problemom.

Prelegentami będą znawcy polskiej problematyki zachodniej i stosunków polsko-niemieckich oraz wybitni działacze społeczni.

Odczyty te odbywać się będą we wtorki od 16 marca o godz. 19 w sali Muzeum Przemysłowego Smoleńsk 9 i będą połączone z wyświetlaniem filmów naukowych o Ziemiach Zachodnich. Kuratorium zachęca nauczycieli i młodzież licealną do stałego uczęszczania na wspomniane odczyty.

III. P. Z. W. S. powiadamia, że przesyłane do bibliotek pedagogicznych w Inspektoratach Szkolnych egzemplarze okazowe nie są należycie wykorzystane. W związku z tym proponuje następujące możliwości:

1) egz. okazowe zostaną włączone do biblioteki Inspektoratu i będą udostępnione jak najszerszym rzeszom nauczycielstwa,

2) będą one wyzyskiwane z okazji każdorazowego zjazdu nauczycielskiego w danym Obwodzie z podkreśleniem nowości wydawniczych P. Z. W. S.,

3) z okazji zjazdów nauczycieli poszczególnych przedmiotów będą organizowane wystawy tematyczne wydawnictw P. Z. W. S.,

4) materiał wydawniczy P. Z. W. S. będzie wyzyskiwany przy urządzaniu wystaw książki, czy przy innych okazjach np. „Święto Książki",

5) ewentualnie urządzona będzie gablotka nowości wydawniczych P. Z. W. S. w przeznaczonym stale na to miejscu w Inspektoracie.

IV. Do Ministerstwa Oświaty wpłynęło pismo od uczniów Szkoły Podstawowej Nr. 4 z Zielonej Góry (Ziemia Lubuska). Młodzież w. w. szkoły samoistnie przeprowadziła składkę i postanowiła urządzić w tym roku szkolnym jedno przedstawienie z którego czysty dochód, jak i pieniądze pochodzące ze składki przeznacza na ufundowanie samolotu szkoleniowego dla lotnictwa polskiego. Dzieci Ziemi Lubuskiej wydały apel, wzywający wszystkie szkoły powszechne istniejące na terenie Polski do ufundowania samolotów Lotnictwu Polskiemu przez organizowanie składek i przedstawień na ten cel.

Kuratorium poleca Szkolnym Kołom Ligi Lotniczej zorganizowanie akcji zbiórkowej na terenie szkół. Zebrane pieniądze należy przekazywać na konto P. K. O. Nr. 1—4455 z adnotacją na odcinku: „na samolot „Dar młodzieży"".

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. Og. 14292/48.

Kraków, kwiecień 1948 r.

V. Przesyłam do wiadomości i ścisłego stosowania. Kuratorium zwraca uwagę na postanowienia punktu 1 pisma Ministerstwa w sprawie kierowania zapotrzebowań na pieczęcie w drodze służbowej, nie zaś bezpośrednio do Mennicy Państwowej. Nadto na punkt 3 litery b dotyczący wpłacania równocześnie z zamówieniem odnośnych kwot za pieczęcie i na przesyłkę w myśl wskazówek pisma Ministerstwa i dołączonego cennika, z tym, że należność trzeba wpłacać bezpośrednio do Mennicy Państwowej.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
Dr St. Białas

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje
wszelkiego rodzaju szkół w Okręgu
i Państw. Domy Dziecka.

VI. Mechaniczna Wytwórnia Stolarska Państwowego Zakładu Wychowawczo-Naukowego w Krzeszowicach (pow. Chrzanów) zawiadamia, że wykonuje wszelkiego rodzaju sprzęty szkolne po cenach konkurencyjnych z odpowiedniego materiału w stanie surowym jak również barwione i politurowane.

Na życzenie zainteresowanych służy ofertami, rysunkami oraz wyczerpującymi wyjaśnieniami.

MENNICA PAŃSTWOWA

Tel. 4121 Warszawa—Praga, Marszałkowska 18
P. K. O. I—54026.

CENNIK Nr. 3

Wyrobów typowych produkowanych
w Mennicy Państwowej
Ważny od dnia 16 czerwca 1947 r.

Warunki wykonania zamówień:

W zakres produkcji Mennicy Państwowej poza wybijaniem monet wchodzi wyrób następujących grup przedmiotów:

Wyrób pieczęci urzędowych dla władz, urzędów, instytucyj i przedsiębiorstw państwowych.

Wyrób przedmiotów służących do zabezpieczeń urzędowych (kamienie do plombownic, znaczniki probiercze, cechowniki stalowe, stemple do wypalania na drzewie i r. p.).

Wyrób tablic metalowych z napisami oznaczającymi nazwy władz, urzędów, zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw państwowych.

Jako pieczęcie urzędowe rozumie się pieczęcie objęte Rozp. Prez. R. P. z 13. XII. 1927, Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 980 oraz Rozp. z dnia 20 VI. 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 593.

W myśl okólnika Prezesa Rady Rady Min. z dn. 25. IX. 1946 r. Nr. 40 pieczęcie urzędowe mogą być wyrabiane jedynie przez Mennicę Państwową.

Zamówienia na wykonanie pieczęci urzędowych dokonywać mogą w myśl powołanych przepisów **tylko władze naczelne,** oraz władze, urzędy i instytucje **podległe bezpośrednio władzom naczelnym** (władze II instancji).

Dla uniknięcia powtarzających się ciągle nieporozumień co do właściwości władz uprawnionych do zamawiania pieczęci, a także dla przyspieszenia terminów wykonania pieczęci, wszystkie zainteresowane władze naczelne oraz władze i instytucje bezpośrednio podległe władzom naczelnym **proszone są o ścisłe zachowanie trybu ustawowego postępowania** przy zamawianiu pieczęci i o sporządzenie zamówień w dwóch egzemplarzach, przyczym zaleca się dokonywanie zamówień zbiorowych z powiatów lub okręgów na pieczęcie o podobnym brzmieniu tekstów (szkoły, zarządy gminne, urzędy stanu cywilnego itp.).

Przedmioty służące do dokonywania zabezpieczeń i cech urzędowych wykonywane są jedynie na zamówienie **właściwych** władz.

Na żądanie władz sądowych i prokuratorskich Mennica Państwowa przeprowadza ekspertyzy i wydaje orzeczenia co do autentyczności pieczęci oraz wymienionych wyżej przedmiotów kontrolnych.

Mennica Państwowa przyjmuje ponadto zamówienia i wykonuje w swoich warsztatach w skali masowej wszelkiego rodzaju przedmioty artystyczno-grawerskie, przedmioty tłoczone w metalu i przedmioty artystyczno-odlewnicze (medale, żetony, znaczki, plakiety itd.).

Odrębnym działem produkcji Mennicy Państwowej jest wyrób wszelkiego rodzaju stempli kauczukowych.

Ceny wykonania przedmiotów typowych objęte są cennikiem i obowiązują od daty jego ważności.

Ceny wykonania wszelkich innych przedmiotów — do indywidualnego omówienia ustnie lub w drodze korespondencyjnej.

O ile nie umówiono inaczej, rachunki za wykonane zamówienia płatne w kasie Mennicy przy odbiorze zamówienia.

We wszystkich innych wypadkach należności z rachunków Mennicy **płatne są najpóźniej w ciągu 14 dni, licząc od daty ich wystawienia — wpłatą lub przelewem na konto czekowe w PKO. Nr. 1.54026 ze wskazaniem numeru naszego rachunku, o co Dyrekcja Mennicy uprzejmie prosi swoich zleceniodawców.**

Wysyłkę zamówień zamiejscowych uskutecznia się zasadniczo za pobraniem pocztowym z doliczeniem kosztów opakowania i portoriów.

Otrzymane zamówienia Mennica wykonuje w kolejności ich wpływu a przeciętny termin wykonania drobnych zamówień waha się w granicach od 10 do 30 dni. Jednakże z powodu sporadycznych wypadków wpływu masowych zamówień Mennica nie przyjmuje odpowiedzialności za zwłokę, o ile ścisłe dotrzymanie nie zostało umówione przy przyjęciu zamówienia.

Stemple kauczukowe wykonuje się w ciągu 2-ch do 7 dni.

Mennica Państwowa, mając wieloletnie doświadczenie w dziedzinie produkcji przedmiotów wyżej określonych i dysponując wysoko kwalifikowanym personelem, przyjmuje odpowiedzialność za ścisłość i poziom technicznego wykonania zamówień zgodnie z treścią zlecenia lub złożonych rysunków.

W stosunkach prywatno-prawnych właściwymi do rozstrzygania sporów są sądy powszechne w m. st. Warszawie.

Dyrekcja Mennicy Państwowej

L. p.	NAZWA PRZEDMIOTU	Cena jednostkowa Zł	Uwagi
1.	Pieczęć do tuszu ręczna — okrągła z godłem państw. tekst dwuwiersz. na otoku o średn. 46, 39 i 36 mm . . .	1.600.—	
1a.	Pieczęć j. w. o średn. 20 mm	1.550.—	
2.	Pieczęć do tuszu ręczna — okrągła z godłem państw. tekst jednowierszowy na otoku o średn. 46, 39 i 36 mm .	1.000.—	
3.	Pieczęć do tuszu ręczna okrągła z godłem państw. o średn. 20 mm (do legitymacyj, czeków itp.)	830.—	
4.	Pieczęć okrągła do laku z godłem państw o średn. 30 mm	400.—	

L. p.	NAZWA PRZEDMIOTU	Cena jednostkowa Zł	Uwagi
5.	Pieczęć do tuszu ręczna listowa, prostokątna, owalna lub 8-miokątna z godłem państw. o wymiarach: 45 x 36 mm, 40 x 32 mm i 35 x 28 mm	1.220.—	
6	Pieczęć do tuszu ręczna – owalna, lub 8-mio kątna z godłem państwowym o wymiarach 25 x 20 mm	1.000.—	
7.	Pieczęć do laku z godłem państwowym owalna o wymiarze 34 x 24 mm	440.—	
8.	Datownik stalowy	3.570.—	
9.	Kamienie do plombownic płaskie, za parę	430.—	
10.	Kamienie do plombownic z odciskiem wklęsłym za parę	560.—	
11.	Kamienie do plombownic z „kołnierzem" za parę	980.—	
12.	Klisze stalowe dla P.M.T. dwustr.	2.500.—	
13.	Klisze stalowe dla P.M.T. jednostr.	1.350.—	
14.	Pierścień stalowy dla P. M. T.	900.—	
15.	Rdzeń do lakownicy dla P. M. S.	450.—	
16.	Stempel do wypalania na drzewie z godłem państwowym	650.—	
17.	Cechownik stalowy z godłem państw. do cechow. metalu	1.600.—	
18.	Pieczęcie suche do tłoczenia w papierze z godłem państw. bez względu na tekst za parę	1.800.—	
19.	Praska dwuramienna do tłoczenia suchych pieczęci . . .	6.000.—	
20.	Facsimile wykonane w metalu	1.600.— do 2.400.—	Zależnie od rodzaju podpisu
21.	Uchwyt metalowy (skrzydełkowy) do pieczęci kieszonkowych (prócz normalnej ceny pieczęci)	500.—	
22.	Futerał aluminiowy do pieczęci kieszonkowych	420.—	
23.	Stemple kauczukowe (wymiary norm) za wiersz	60.—	
24.	Tablica metalowa z nazwą instytucji, wym. 15 dcm² (typ A)	1.750.—	
25.	Tablica metalowa z nazwą instytucji, wymiar od 16 dcm² do 22 dcm² (typ B)	2.180.—	
26.	Tablica metalowa z nazwą instytucji, wymiar powyżej 22 dcm² (typ C)	2.900.—	

Poz. 45

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną Nr. 4 wystawioną przez Pryw. Liceum Żeńskie SS. Urszulanek w Krakowie na nazwisko Falkowska Krystyna ucz. kl. II lic.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Wspomnienie o ś. p inż. Juliuszu Kuźniaku

Okręgowym Wizytatorze Szkół

W dniu 26 lutego 1948 zmarł po długich i ciężkich cierpieniach Inż. Juliusz Kuźniak, wizytator okręgowy szkół zawodowych. Opuścił nasze grono pracownik niestrudzony, wybitny fachowiec i człowiek nieprzeciętnych zalet.

Po ukończeniu studiów politechnicznych Inż. Kuźniak pracował przez szereg lat w kopalniach gazu ziemnego, wyróżniając się wysokimi kwalifikacjami zawodowymi. Rozwijające się szkolnictwo zawodowe powołało Go w r. 1926 do pracy, w której znalazł właściwe ujście dla Swej energii i zdolności organizacyjnych. Ze stanowiska profesora Państwowej Szkoły Górniczej w Dąbrowie Górniczej zostaje powołany w r. 1934 do Kuratorium O. S. Krakowskiego w charakterze wizytatora szkół zawodowych. Obowiązki te pełni prawie że do ostatnich dni Swego życia.

Pracowity, dokładny, pełen szczerej sympatii dla Swych współpracowników zjednywał Sobie powszechne uznanie przełożonych i podwładnych. Obdarzony wybitnym instynktem społecznym zrozumiał — wcześniej może od wielu innych — **doniosłe znaczenie społeczne** szkół młodzieży pracującej, tj. dawnych szkół dokształcających — zawodowych, dzisiejszych publicznych średnich szkół zawodowych. Rozwój tych szkół i podwyższenie ich znaczenia w Odrodzonej Polsce napawało Go wielką radością i krzepiło Go w ostatnich latach Jego ciężkiego życia. Nieubłagana choroba nurtowała od lat ten — zdawać by się mogło — niezmożony organizm. Uczestnik pierwszej wojny światowej, dzielny oficer III-ego powstania górnośląskiego, nieugięty działacz konspiracyjny podczas koszmarnych lat okupacji nie znał wytchnienia w pracy społecznej i zawodowej.

Odszedł od nas **Obywatel nieskazitelny, wzorowy pracownik, najlepszy kolega, człowiek złotego serca.**

CZEŚĆ JEGO ŚWIETLANEJ PAMIĘCI!

Działalność Okręgowej Poradni Samokształcenia

Upowszechnienie i podnoszenie kultury i oświaty oraz udostępnienie jej szerokim masom pracującym odbywać się może dwoma zasadniczymi drogami. Jedna prowadzi przez powszechną organizację wpływów i oddziaływań kulturalno-oświatowych jak instytucje szkolne, w których uczestnictwo ucznia spowodowane jest systemem nakazów zewnętrznych np. obowiązkiem szkolnym, wolą rodziców. Druga droga wiedzie przez samouctwo i samowychowanie. Dostępna jest ona dla osób posiadających pewien zakres wiadomości i umiejętności oraz dojrzałości psychicznej.

Organizacja pracy kulturalno-oświatowej i wychowawczej powinna obok rozszerzenia i uzupełnienia szkolnictwa normalnego, umożliwiać i pomagać w samokształceniu i rozwiązywaniu zagadnień i zadań postawionych człowiekowi przez życie.

Organizacja kształcenia szkolnego i samokształcenia jest dużo prostsza i łatwiejsza w środowiskach miejskich, szczególnie wielkomiejskich, grupujących wiele elementów kultury, odpowiednich urządzeń, instytucji, organizacji, co powoduje silniejsze pobudzanie, łatwiejsze oddziaływanie na procesy samokształceniowe. W tym też celu Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego, Kraków, Dietla 90, już od ubiegłego roku szkolnego uruchomiło Okręgową Poradnię Samokształcenia przy Wydz. Oświaty i Kultury Dorosłych, której zadaniem ogólnym jest pomaganie ludziom wsi i miasta w starcie życiowym, w rozpowszechnieniu dóbr kulturalnych, szerzeniu oświaty pozaszkolnej wśród dorosłych.

Charakter Poradni jest powszechny, to znaczy, że każdy człowiek, zespół, placówka społeczna pracująca oświatowo mają prawo korzystania z jej usług.

Celem Poradni jest dostarczenie wszystkim zgłaszającym się fachowej porady, pomocy i materiałów ułatwiających im jak najskuteczniejsze zorganizowanie samokształcenia, oraz pracy kulturalno-oświatowej, o treściach opartych na zasadach demokratycznych. Okręgowa Poradnia Samokształcenia zwraca się do wszystkich obywateli, którzy chcą pracować nad sobą i uzupełniać swą wiedzę szkolną lub pogłębiać i rozszerzać zakres swoich wiadomości z innych dziedzin nauki o skierowywanie swych pytań do O. P. S.

Pytania zgłaszać można osobiście lub drogą pisemną, na które Poradnia wysyła wyczerpujące i fachowe odpowiedzi.

Okręgowa Poradnia samokształcenia pragnie nawiązać kontakty z wszystkikmi organiza-

cjami i instytucjami prowadzącymi akcję oświatową, aby przez wzajemne porozumienie prace Poradni mogły się dostować do ich potrzeb i założeń programowo-wychowawczych.

Poradnia prosi zarówno instytucje kulturalno-oświatowe jak i pracowników tych instytucji o nadsyłanie swoich żądań, projektów, potrzeb krytyki na adres: Okręgowa Poradnia Samokształcenia Kraków, plac Groble 9 (przy Centr. Bibliotece Pedag.)

Statystyka ruchu w Poradni Samokszt. przedstawia się następująco:

za okres od 1. I. 47 r. — 1. I. 48 r.: udzielono 412 porad pisemnych, 624 porad ustnych.

Największe nasilenie od września do marca, miesiące letnie od pracy odpadają.

Środowisko społeczne zgłaszających się:

rolnicy 50%, rzemieślnicy 41%, wychow. i nauczyc. 4%.

Teren: Z Krakowa miasta niewiele: 23% ogólnej liczby. Charakterystyczne jest, że im dalej od miast i ośrodków oświaty, tym większe pragnienie do zdobycia wiedzy, tym serdeczniejsze listy o pomoc i radę.

Poradnia udzieliła rad i wskazówek samoukom z woj. Krakowskiego, Śląskiego, a nawet Pomorskiego w łącznej liczbie 53 osobom.

Wiek samouków 20—53 roku życia.

Porady dotyczyły: szkolnictwa średniego ogólnokszt. 52%, szkolnictwa zawod. wszelkich typów 44%, szkolnictwa wyższego 4%.

Zadanie Poradni, to nie tylko jednorazowe udzielenie porady, ale ciągły kontakt z uczącymi się, w wielu wypadkach podnoszenie na duchu ludzi, którzy walczą z przeciwieństwami materialnymi.

Mgr Wiz. Teodozja Kucharska

Dla przykładu cytujemy list, który otrzymała Poradnia Samokształcenia i odpowiedź Poradni zawierającą żądane informacje:

Pismo

Do

Kuratorium Szkolnego

w Krakowie

Niniejszym zwracam się z uprzejmą prośbą, o udzielenie informacji w sprawie uzyskania małej i dużej matury, z zakresu humanistycznego. W związku z tym chciałem się dowiedzieć, czy istnieją specjalne kursa umożliwiające jak najszybsze osiągnięcie powyższego celu. Dla ułatwienia podaję, że mam obecnie 24 lat i do 1939 r. ukończyłem 7 kl. szk. powsz. i 3 kl. gimnazj. ogólno-kształcącego.

Obecnie pracuję w fabryce lokomotyw w charakterze kreślarza mając za sobą 6 lat praktyki. Ponieważ w czasie wojny nie miałem sposobności uczenia się, zrezygnowałem po wojnie z dokończenia nauki, ponieważ nie czułem się na siłach, tym bardziej, że złe warunki materialne przyczyniły się także do zaniechania powyższego celu. Obecnie jednak chciałem ten czas stracony nadrobić.

Mam nadzieję, że przy pewnym ułatwieniu i silnej mej woli zdołałbym to osiągnąć nawet w ciągu jednego roku szkolnego.

Dlatego też zwracając się do Szan. Kuratorium z powyższą prośbą, myślę, że władze szkolne przyjdą mi z pomocą i udzielą mi w tym kierunku wszelkich informacyj i wskazówek.

W oczekiwaniu na przychylną odpowiedź kreślę się z poważaniem

Jan Urbański

Chrzanów, Fabryka Lokomotyw, biuro techniczne.

Odpowiedź

O. P. S.
L. 197/47

Ob. Jan Urbański
w Chrzanowie — Fabryka Lokomotyw

W odpowiedzi na pismo Ob. informuję, że istnieje:

1) Kurs korespondencyjny w zakresie szkoły średniej (gimn. i liceum) prowadzony przez Centralną Poradnię Samokształcenia — Warszawa — Reja 9,

2) Kurs prowadzony przez T. U. R. Warszawa — Aleja Róż 7.

3) Kurs koresp. (gimn. i liceum) „Wici" — Łódź, Aleja Kościuszki 45.

Może Ob. napisać pod jednym z podanych adresów, zażądać przysłania materiałów do przerobienia małej matury, a później matury liceal. systemem semestralnym.

Ze względu jednak na sześcioletnią praktykę kreślarza, radziłabym Ob. pójść dalej w tym kierunku i przerabiać raczej kursy techniczne. Z tej dziedziny istnieją:

1) Państwowe Technicum Korespondencyjne — Ministerstwo Przemysłu Warszawa — Pankiewicza 3.

a) poziom gimnazjalny — kursy techników (dla kandydatów na mistrzów, fabrycznych, laborantów, kreślarzy i pomocniczego personelu techniczno-administracyjnego.

b) poziom licealny (dla kandydatów na techników różnych specjalności).

Proszę się zastanowić nad wyborem kierunku, a po powzięciu decyzji napisać szczegółowo o sobie do kierownictwa wybranego kursu. Być może, że biorąc pod uwagę praktykę kreślarską pozwolą ob. w krótkim czasie uzupełnić część teoretyczną poziomu gimnazjalnego i od 1 lutego mógłby ob. przerabiać poziom licealny tego kursu.

W pokonywaiu trudności w niektórych przedmiotach np. matematyce, fizyce mógłby ob.

przyjść z pomocą podinspektor szkolny w Chrzanowie ob. Kowalik Marian ,który skierowałby ob. do jednego z profesorów gimn. w Chrzanowie, gdzie w niedzielę i święta mógłby ob. zyskać pomoc w trudniejszych przedmiotach.

Proszę się zdecydować na wybór kierunku i o wszystkich swych kłopotach i powodzeniach informować okr. poradnię samokształceniową.

kier. Poradni
Mgr Kucharska Teodozja

KRONIKA

17. II. Kurator dr Białas odbył wizytację Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Krakowie. Kurator zainteresował się bogatym zbiorem biblioteki oraz sprawami ruchu czytelniczego, stwierdziwszy, że jest on niewystarczający. W związku z tym Kurator wskazał na konieczność silniejszego zareklamowania biblioteki.

Z zakresu szkół średnich ogólnokształcących

W przeciągu lutego w 6 zakładach krakowskich w obecności 6 Komisji egzaminacyjnych odbyły się **egzaminy** ukończenia gimnazjum i egzaminy dojrzałości. W tym czasie odbyły się również egzaminy dojrzałości klas semestralnych dla młodzieży opóźnionej wiekiem.

W i z y t a c j e: Wiz. Szediwy wizytował Prywatne Gmin. OO. Pijarów w Rakowicach, Państw. Gimn. i Liceum w Mościcach. Wiz. Wolański: Pryw. Gimnazjum OO. Salezjanów w Oświęcimiu, wiz. Chrzanowska: Pryw. Gimn. i Liceum SS. Benedyktynek w Staniątkach, Pryw. Gimn. i Lic. SS. Urszulanek w Krakowie, Miejskie Gimn. w Słomnikach i Niepołomicach, Miejskie Gimn. i Lic. w Wolbromiu, wiz. Żytyński: Instytut Marii w Krakowie, Gimn. im. Sikorskiego w Krakowie—Zakrzówku, Gimn. i Lic. SS. Niepokalanek w Nowym Sączu.

Konferencje Ośroków Metodyczno-Naukowych

5 lutego odbyła się Konferencja ośrodka dydaktyczno-metodycznego nauki o Polsce i Świecie Współczesnym w Państw. Lic. i Gimn. im. Kr. Wandy w Krakowie.

7 lutego odbyła się konferencja rejonowa historycznego ośrodka metodyczno-naukowego w siedzibie Ośrodka w III. Państw. Gimn. i Lic. im. Sobieskiego w Krakowie. Referaty wygłosili: prof. Dunikowski: „Rola Ośrodka Metodyczno-Naukowego", prof. dr Słowikowski „Powojenne wydawnictwa historyczne, prof. Traczewska: Program Szkoły Podstawowej. Program objął również lekcje przykładowe w czterech Krakowskich Zakładach Naukowych, omówienie tych lekcji i dyskusję nad programem.

10 lutego w auli I. Państw. Gimn. i Lic w Krakowie Groble 9 odbyła się konferencja rejonowa nauczycieli uczących geografii w klasach 8-ych szkół podstawowych i w klasach wyrównawczych szkół średnich na terenie Krakowa. Program obejmował: 1) sprawę materiału nauczania geografii w II-gim półroczu br., 2) dyskusję nad zmianami w programie geografii w szkole podstawowej celem przesłania dezyderatów i uwag dla władz szkolnych.

27 lutego w I. Państw. Gimn. i Lic. w Krakowie im. B. Nowodworskiego odbyło się zebranie Ośrodka Dydaktycznego języka angielskiego obejmujące lekcję przykładową i referat dr Bochenka „Metoda bezpośrednia i jej zastosowanie w szkole".

Z zakresu szkolnictwa zawodowego

Staraniem Ośrodka Dydaktyczno-Naukowego języka polskiego dla szkół zawodowych odbył się poranek literacki dla młodzieży krakowskich liceów zawodowych z udziałem literatów Antoniego Gołubiewa, Hanny Malewskiej i Jalu Kurka (500 młodzieży).

Staraniem Ośrodka Dydaktyczno-Naukowego języka polskiego dla szkół zawodowych odbył się wieczór literacki z udziałem literatów: Tadeusza Kudlińskiego, Tadeusza Hołuja i Jalu Kurka dla polonistów wszystkich szkół zawodowych i ogólno-kształcących (uczestników 50).

20—21 II. odbyła się konferencja Okręgowa Ośrodka Dydaktyczno-Naukowego matematyki dla szkół zawodowych z udziałem profesorów U. J., Akademii Górniczej i Politechniki. Wygłoszono referaty: 4 naukowe, 1 społeczno-gospodarczy, 5 metodycznych oraz przeprowadzono 3 lekcje przykładowe.

Wydział szkolnictwa zawodowego wziął poprzez swego delegata udział w konferencji w Warszawie w sprawie burs i internatów. Komitet Wykonawczy Okręgowej Wystawy Szkół Zawodowych odbył trzy konferencje.

Rozpoczęto prace koło sieci szkolnej na rok szk. 1948/49.

Akcja organizowania kursów kwalifikacyjnych dla nauczycieli szkół zawodowych prowadzona jest dalej.

Z ramienia Ministerstwa Oświaty gościli: wiz. Najmoła, wiz. Bekowa, nacz. Wójtów.

Wizytacje względnie inspekcje przeprowadzono w szkołach:

I. **Kraków:** Państw. Szkoła Gospodarcza, Państw. Gimnazjum Krawieckie.

II. **Oświęcim:** Pryw. Gimn. i Liceum Handlowe dla Dorosłych, Pryw. Gimn. Handlowe.

Nowy Targ: Państw. Gimn. Handlowe (insp.).

Żywiec: Męskie Gimn. i Liceum Hadlowe (egzamin końcowy dla dorosłych).

Kraków: Państw. Lceum Spółdzielcze (egzamin eksternów).

III. **Wola Duchacka:** Publ. Średn. Szk. Zawodowa.

Kraków: Państw. Liceum Bibl.-Księgarskie.

W Publicznych Śred. Szkołach Zawodowych **w Kłaju, Bochni, Ostrowiu Szlacheckim, Świątnikach Górnych, Wiśniczu Nowym, Bochni, Łysej Górze, Krakowie** (Nr. 1).

IV. **Jasień k. Słotwiny B.:** Ośrodek rolny.

Kraków: Powiat. Inspekt. P. R. W.

Łuczyce pow. Miechów: Ośrodek rolny.

Sieborowice pow. Miechów: Ośrodek rolny.

Brno i Olesno pow. Dąbrowa Tarnowska: Szkoły Ministerstwa Roln. Delegaci Wydziału Szkolnictwa zawodowego brali udział w konferencjach: Powiat. Inspekt. P. R. W. — Kraków, Izby Rzemieślniczej Kraków, oraz Wojewódz. Rady Ośw. R. Kraków.

Z zakresu szkolnictwa powszechnego

Wizytacje i konferencje

Wiz. Dipplowa uczestniczyła w dn. 30. II. przy egzaminach i zamknięciu kursu dla wych. przedszkoli w Tarnowie.

W dniach 18—21 wizytowała w obecności naczelnika Wydziału Ministerstwa Oświaty dr Juriewicz przedszkola w Rabce.

W dniach 26 i 27 wzięła udział w zjeździe R. T. P. D. w Krakowie.

Wiz. Sidorowicz wizytował w dniach od 16 do 21 lutego biuro Inspektoratu i Szkolnictwo powsz. w powiecie dąbrowskim. Zwizytował szkoły w Oleśnie, Zelazówce, Niecieczy i Szczucinie. Powiat wielce ucierpiał w czasie okupacji, potrzeby w zakresie budownictwa szkolnego ogromne. Uchwalona została danina na te cele. Zreorganizowana Powiatowa Komisja Oświatowa wykazuje dość duże zaniteresowanie się sprawami szkolnictwa. Na specjalnie odbytym posiedzeniu wizytujący omówił środki uaktywnienia Gminnych Komisyj Oświatowych wykazujących za małe zainteresowanie sprawami, do których zostały powołane. Zagadnienia sieciowe w toku przepracowywania.

Wiz. Tomaszkiewicz zwizytował w powiecie limanowskim w dniach od 23—28 lutego — biuro inspektoratu oraz szkoły o 5 nauczycielach w Kasinie W. Nr. 1, o 2 naucz. w Kasinie W. Nr. 3, o 3 nauczycielach w Kłodnem.

Nadto zwiedził budynki szkół w Limanowej, w Kasinie W. Nr. 2 oraz w Pisarzowej. W dniu 26 lutego uczestniczył w konferencji rejonowej w Pisarzowej.

Porządek dzienny obejmował referaty:

a) Nauka historii w świetle projektu programu, ref. Kulpa J.

b) Udział chłopa w wojsku polskim, ref. A. Górszczyk.

Oba referaty i dyskusja stały na wysokim poziomie.

Wiz. Starzecki odbył w dniach od 5—7 wizytację inspektoratu i szkolnictwa powsz. w powiecie bialskim.

W dniach od 13—16 wizytował z ministerialnym wizytatorem Kirejczukiem szkoły sanatoryjne w Rabce i w Zakopanem.

Z zakresu Oświaty i Kultury Dorosłych

W ramach prac organizacyjnych Wydziału O. i K. D. odbyła się dnia 16 lutego br. **Konferencja Wydziału** pod przewodnictwem Kuratora dr Stefana Białasa, na której omówiono dokonane prace i zamierzenia najbliższe w związku z mającą się odbyć konferencją sprawdzającą podinspektorów O. i K. D. w Zakopanem.

Kursy: W czasie od 4 do 18 lutego br. odbył się kurs świetlicowo-teatralny dla nauczycieli szkół powszechnych powiatu bocheńskiego i tarnowskiego. Przeszkolono około 40 nauczycieli pracujących w świetlicach dla dorosłych. Kierownictwo pedagogiczne kursu sprawowała wiz. Michalina Gągolowa.

Egzamin dojrzałości: W czasie od 18—21 lutego br. odbył się pierwszy egzamin ukończenia 3-letniej szkoły średniej ogólnokształcącej dla dorosłych w Państwowym Gimnazjum i Liceum dla dorosłych w Wieliczce. Był to pierwszy egzamin przeprowadzony na podstawie regulaminu egzaminu ukończenia. (Zarządzenie Min. Ośw. z dnia 11 grudnia 1947 r. Nr. V. KD—1784/47). Przewodniczył w Państw. Komisji mgr Michał Witek, wizytator szkół. Przystąpiło do egzaminu 26 słuchaczy, a 22 słuchaczy otrzymało dyplomy dojrzałości. Są to ludzie dorośli w wieku do lat 40, pracujący zawodowo, przeważnie zatrudnieni w salinach Wieliczki.

Wizytacje: Wydział O. i K. D. był wizytowany przez wizytatora Ministerstwa Oświaty B. Fijałkowskiego w czasie od 4 do 9 lutego br. Wizytowano w Krakowie: państwowe szkoły powszechne dla dorosłych, państ. Gimnazjum i Liceum dla dorosłych im. T. Kościuszki, Pryw. Gimn. dla dorosłych Z. N. P. i prywatne Gimn. i Lic. dla dorosłych „TUR". Poza szkołami wizytowano prace podinspektorów O. i K. D. powiat Kraków i miasto Kraków. Poza Krakowem wizytowano Państw. Gimn. i Lic. dla Dorosłych w Tarnowie. Wiz. Fijałkowskiemu towarzyszyli wizyt. wydz. O. i K. D.: mgr M. Witek i T. Zygmunt. Wiz. Fijałkowski odbył konferencję z wiceprezydentem miasta Krakowa Torem w celu usprawnienia wspólnej polityki oświatowej dorosłych Kuratorium O. Szk. i Zarządu Miasta.

W czasie od 17 do 21 lutego br. przeprowadzono wizytację placówek oświatowych i kursów samokształceniowych powiatu Myślenice. Wizytacji dokonała mgr Teodozja Kucharska z podinspekt. Łabincem. Na wyróżnienie w pracach zasługują zespoły w Tenczynie, Droginî i zespół OM TUR w Myślenicach. W ramach prac wizytatora O. i K. D. mgr T. Kucharska uczestniczyła w konferecji rejonowej dla naucz. szkół powszechnych i gimn. w Brzesku Nowym pow. Miechów.

Wizyt. T. Kucharska przeprowadziła lekcję pokazową na temat „Wybór i ocena książki na podstawie analizy karty tytułowej" z klasą VIII. Po lekcji przeprowadzono dyskusję na temat metody nowego przedmiotu w szkolnictwie — Techniki Pracy Umysłowej. Zezbranemu nauczycielstwu podano bibliografię na wyżej wymienione zagadnienie T. P. U.

Konferencje: W czasie od 25 do 28 lutego odbyła się w Zakopanem konferencja sprawdzająca podinspektorów O. i K. D., w której uczestniczyło 22 osoby. Naczelnik W. Rajczykowski w imieniu Kuratora dokonał otwarcia i zamknięcia konferencji. Na konferencję złożyły się sprawozdania 16 podinspektorów powiatowych z dotychczasowej pracy oraz referaty i wytyczne prac naczelnika i wizytatorów O. i K. D. w kolejności, na następujące tematy:

Naczelnik W. Rajczykowski — Zasady wizytowania szkół i kursów dla dorosłych.

Wizytator mgr M. Witek — Praca w Uniwersytetach Ludowych.

Wizytator T. Zygmunt — Realizacja założeń programowych w szkole powsz dla dorosł. i kursach systematycz. kształcenia.

Wizytator M. Gągolowa — Zadania prac świetlicowych.

Wizytator mgr Kucharska — 1) Czasopismo w rękach oświatowca i społecznika, 2) Jak przygotujemy święto oświaty.

Ref. mgr B. Tęczowa — Organizacja wycieczek z dorosłymi.

Z zakresu Opieki nad dzieckiem

19 lutego został zakończony **Kurs dla intendentek Domów Dziecka.** Tematami wykładów były: zasady żywienia, towaroznawstwa, urządzenia Domów Dziecka i pomieszczeń gospodarskich, zagadnienia rachunkowości, administracyjne i prawne. Prócz części teoretycznej kurs obejmował 10 pokazów praktycznych oraz zwiedzenie Domów Dziecka i zakładów gospodarczych.

28 lutego odbyła się w Chrzanowie **konferencja nauczycieli, opiekunów dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych.** Celem jej było zapoznanie nauczycieli-opiekunów z obowiązkami ciążącymi na nich z tytułu opieki nad dzieckiem sierotą. Otwarcia konferencji dokonał inspektor szkolny. Referat wiz. Korzeniowskiej „Opieka nad dzieckiem w rodzinie świadomej i przypadkowej" przedstawił zasięg sieroctwa po drugiej wojnie światowej i wysiłki państwa w kierunku opieki nad osieroconymi przez przydzielenie kredytów na zasiłki dla rodzin zastępczych i przez powołanie nauczycieli do sprawowania kontroli nad sytuacją życiową dzieci w przybranych rodzinach. Referat omówił również obowiązki nauczyciela opiekuna jak np. rejestrowanie osieroconych dzieci, wypłacanie im zasiłków, kontrolowanie ich warunków domowych, kierowanie do zawodu, obserwację uzdolnień, czuwanie nad spełnieniem przez dzieci obowiązku szkolnego itd.

Referat sędziego Warchałowskiego „Zagadnienia prawne w opiece nad dzieckiem" zapoznał zebranych z najważniejszymi przepisami prawa rodzinnego i prawa opiekuńczego.

Po dyskusji nad referatami, odczytano i omówiono okólniki Ministerstwa Oświaty w dziale rodzin zastępczych.

Z zakresu harcerstwa

Ogólnopolskie zawody młodzieżowe w Zakopanem

Od 30. I. do 3. II. 1948 r. odbywały się w Zakapanem zawody narciarskie o mistrzostwo Polski juniorów, o mistrzostwo ZHP. ogólnopolskie, oraz zawody międzyorganizacyjne ZHP., OM. TUR., ZWM. i Wici.

Do zawodów stanęło około 550 zawodników. Ostateczna klasyfikacja zawodów jest następująca: w zawodach międzyorganizacyjnych zwycięstwo odniosło ZHP. 1360 punktów, OM. TUR 1330 pkt., ZWM. 886 pkt., i Wići 70 pkt. Mistrzostwo drużynowe Polski juniorów wygrała „Wisła" Zak. 161 pkt., OM. TUR. 111 pkt., HKN. zak. 92 ptk. 3 lutego odbyły się w obecności Ministra Osóbki-Morawskiego harcerskie biegi patrolowe o mistrzostwo Polski. Do biegu stanęły 42 patrole. Składał się on z jazdy na nartach i szeregu przeszkód, na których patrole po 3 zawodników musiały wykazać się znajomością techniki harcerskiej z zakresu wiadomości ogólnych, terenoznawstwa, samarytanki i łączności. Pod względem organizacyjnym zawody stanęły na wysokości zadania i spełniły swój cel. Przyczyniły się między innymi do zacieśnienia więzów między organizacjami młodzieżowymi.

Wizytacje i Konferencje

Instr. Harc. KOSK. hm. Kłuskowa odbyła 13 lutego inspekcję pracy harcerskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej. Rozwija się tu szczególnie dobrze ruch zuchowy. 19, 20 lutego odbyła lustrację hufca harcerek w Wadowicach. Na tym terenie jest rozwinięta specjalnie służba dziecku.

Instr. Harc. KOSK. W. Sypniewski zwizytował 6 i 7 lutego Hufiec Harcerzy w Bochni. Praca harcerska na terenie powiatu bocheńskiego wykazuje zdrowy kierunek. Wynikiem współpracy organizacji młodzieżowych było urządzenie z końcem 1947 r. Święta Federacji Młodzieży Demokratycznej, w której wzięły udział ZHP., ZWM., OM. TUR. i Wici. 7 lutego odbyła się konferencja opiekunów harcerskich, w czasie której wizytujący omówił zagadnienia, które należy obecnie przeprowadzić na terenie drużyn harcerskich: 1) zagadnienie Polski współczesnej, 2) współpraca z organizacjami młodzieżowymi. Wizytujący odbył również konferencję w inspektoracie szkolnym, oraz z dyrektorem Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcącego i kierownikiem szkoły podstawowej Nr. 1.

9 i 10 lutego instr. Sypniewski wizytował hufiec harcerzy w Brzesku i odbył konferencję z opiekunem tamtejszych drużyn harcerskich. Wizytujący polecił wprowadzenie zagadnień Polski współczesnej jako tematu gawęd na zbiórkach drużyny i zastępów.

W dniu 21 lutego pod przewodnictwem instr. Kluskowej i instr. Sypniewskiego odbyło się w Wadowicach posiedzenie Opiekunów Drużyn Harcerskich powiatu wadowickiego. Wyjaśniono jaka jest rola opiekuna drużyny będącej łącznikiem między szkołą a harcerstwem i kontrolerem prac drużyny, które muszą być prowadzone pod kątem widzenia użyteczności dla Państwa.

Z zakresu PW.

Wiz. PW. mgr. Mitusiński przeprowadził w przeciągu lutego następujące wizytacje: Wizytację hufców szkolnych PW. i PWK. w Publ. Średniej Szkole Zawodowej w Wieliczce i konferencję z komendantami tychże hufców; wizytację hufca PWK. w Państw. Gimn. i Liceum im. J. Matejki i Państw. Lic. Handl. w Wieliczce, wizytację hufców PW. i PWK. w Państw. Gimn. i Lic. w Chrzanowie; wizytację hufca szkolnego w Białej Krakowskiej.

Z zakresu higieny

W ramach „Dni Przeciwgruźliczych" urządzonych w grudniu ub. r. przez Związek Przeciwgruźliczy, Kuratorium pragnąc pobudzić młodzież szkolną do żywszego zainteresowania się sprawą zwalczania gruźlicy w Polsce, ogłosiło konkurs na najlepsze wypracowanie na ten temat. W oznaczonym terminie młodzież niemal wszystkich szkół średnich Okręgu nadesłała wypracowania, świadczące o dużym społecznym wyrobieniu, jak też o gorącej chęci młodzieży do czynnego udziału w zwalczaniu tej wielkiej klęski społecznej, jaką jest gruźlica. Ze względu na to, że prócz wyznaczonych przez Kuratorium 15.000 zł na nagrody pieniężne i 5.000 zł na nagrody książkowe, również i Krakowskie Towarzystwo Przeciwgruźlicze przyznało dodatkowo na ten cel 25.000 zł, można było wydatnie zwiększyć liczbę nagród. Sąd Konkursowy w osobach Dr H. Sokołowskiej wizytatorki higieny i Dra J. Figny wizyt. WF. oraz delegata Tow. Przeciwgruźliczego Dyr. J. Wagi przyznał 40 młodzieży nagrodę pieniężną, a nadto pięciu i nagrodę książkową.

I nagrodę w sumie po 3.000 zł i po książce otrzymali:

1. Maria Wejglówna ucz. I. Lic. Pań. Gimn. X. w Krakowie.
2. Andrzej Korsak ucz. kl. II. L. II. Pań. Gimn. i Lic. w Nowym Sączu.

II nagrodę po 2.000 zł i po książce:

1. Białoń Maria Państw. Gimn. i Lic. im. Seweryna Goszczyńskiego — N. Targ. (1 książkę)
2. Fuz. Jan ucz. kl. IV. Pań. Lic. Pedag. w Bochni (1 książkę).
3. Żelazna Halina ucz. kl. I. L. Pań. Gimn. i Lic. im. Staszica w Chrzanowie.

II nagrodę po 2.000 zł:

1. Gawrońska Zofia ucz. III. kl. Gimn. SS. Urszulanek w Krakowie.
2. Kądzielówna Stefania ucz. III. kl. Pań. Koeduk. Gimn. i Lic. w Bochni.
3. Mazgajówna Józefa ucz. I. lic. Pryw. Gimn. i lic. Koeduk. w Kalwarii Zebrzydowskiej.
4. Sobkówna Antonina ucz. IV. kl. Państw. Lic. Pedag. w Zakopanem.

III nagrodę po 1.000 zł:

1. Czapnicka Maria kl. I. Pryw. Gimn. im. S. Münnichowej w Krakowie.
2. Ciochoń Helena kl. VIII. Szk.. Podst. Borzęcin Górny, pow. Brzesko.
3. Dubiel Krystyna kl. I. Lic. IV. Państw. Gimn. i Lic. w Tarnowie.
4. Kłodnicka Ludmiła kl. IV. Państw. Lic. Pedagog. Zakopane.
5. Lipiński Stanisław kl. I. Lic. Miejskie Gimn. i Lic. Koeduk. w Grybowie.
6. Mikunda Janina kl. III c. Pań. Gimn. i Lic. im. Staszica w Chrzanowie.
7. Molenda Bogusław kl. II d. Pań. Koed. Lic. Adm. w Krakowie.
8. Nędza Kuliniec Zofia kl. II. gimn. kraw. Państw. Podh. Szk. Przem. Żeń. w Zakopanem.
9. Pawela Stanisława kl. I. lic. Państw. Gimn. i Lic. im. St. Staszica w Chrzanowie.
10. Rusin Tadeusz kl. IV. Miejskie Koed. Gimn. w Suchej.

Nadto dodatkowo za wyróżnione wypracowania otrzymali nagrodę po 500 zł:

1. Darowski kl. I: lic. hum. Państw. Gimn. i Lic. w Zakopanem.
2. Duda Stefania III. semestr. Pań. Semin. dla Wychowaw. Przedszkoli w Krakowie.
3. Dzieduszycka Jadwiga Pryw. Gimn. i Lic. Dr. Wieczorkowskiego w Rabce.

4. Fajferkówna Karolina II. kl. Szk. Zawod. w Jawiszowicach.

5. Janiga Barbara VIII. kl. Szk. Powsz. SS. Urszulanek w Tarnowie.

6. Karp Zofia VIII. Szk. Powsz. Nr. 2 w Suchej.

7. Kulasik Stanisław Publ. Średnia Szkoła Zawod. w Krościenku n/D.

8. Lipiarz Krystyna kl. IV. Państw. Gimn. Żeńsk. Handl. Kraków.

9. Ładoś Janusz Państw. Lic. i Gimn. im. Jana Długosza w Nowym Sączu.

10. Maciejczak Wład. kl. I. Lic. Samorz. Gimn. i Lic. w Mszanie Dolnej.

11. Pamuła Elżbieta II. kl. Zaw. Szk. Średn. Borzęcin Górny, pow. Brzesko.

12. Pierkiel Maria kl. III .Pryw. Gimn. Koed. w Andrychowie.

13. Pilch Stan. III. kl. Miejskie Gimn. Niepołomice.

14. Pisarkówna Wanda I. Lic. Państw. Gimn. i Lic. w Wieliczce.

15. Pogoda Krystyna II. Lic. Państw. Gimn. w Tarnowie.

16. Pyrek Antoni II. kl. Miejsk. Gimn. i Lic. w Tuchowie.

17. Sitarz Wanda I. kl. Państw. Gimn. Krawieckie Maków Podhalański.

18. Sperka Wiesław I. Lic. Państw. Gimn. III. w Tarnowie.

19. Tarasek Zofia Publ. Śerdnia Szkoła Zawodowa w Lipnicy Wielkiej.

20. Zając Józef kl. III. Gimn. i Lic. OO. Cystersów w Szczyrzycu.

Konferencja nauczycieli pow. Krakowskiego

ZNP. zorganizował Konferencję dla nauczycieli powiatu Krak. W sali Muzeum Przemysłu Artystycznego w Krakowie około 500 nauczycieli wysłuchało ciekawych i aktualnych referatów. Kurator Okr. Szk. Krak. dr. Białas wygłosił referat pt. „Planowanie w szkole". Nacz. inż. Nawrocki mówił o „Trzyletnim Planie", a Prezes ZPN. Oddziału Pow. Krak. ob. Lubowiecki o „ZNP. w walce o demokratyzację szkoły".

Sprawozdanie z plenarnej konferencji rejonowej historycznej w dn. 7. II. 1948 r. zwołanej przez Historyczny Ośrodek Metodyczno-Naukowy do siedziby Ośrodka w III. Gimn. i Lic. Państw. im. Sobieskiego.

Organizacja Ośrodka opiera się na nowych instrukcjach wydanych kierownikom i podlegają jej nauczyciele zarówno szkół średnich ogólnokształcących, jak zawodowych i podstawowych. Wszystkie konferencje, referaty, posiedzenia, lekcje przykładowe winny łączyć nauczycieli wszelkich typów szkół. Rola kierownika Ośrodka jest konultatywna, a nie kontrolująca, współpracuje on z tzw. aktywem tj. niewielką grupą czynniejszych i wybitnie wykwalifikowanych nauczycieli. Nie mogą istnieć odrębne sekcje nauczycieli szkół średnich, zawodowych i podstawowych, gdyż praca Ośrodka będzie się układała tak, aby wszystkich wciągnąć równomiernie do czynniejszego działania. Najbardziej wyraźne formy pracy ośrodka wyrażają się w 1) konsultacjach jednostkowych, 2) konsultacjach zbiorowych po hospitacjach środowisk, 3) wykładach z dyskusją, 4) pracy w bibliotece Ośrodka, 5) lekcjach przykładowych, 6) hospitacjach lekcyj przez kierownika i hospitacjach nauczycieli na jego lekcjach, 7) organizowaniu krótkotrwałych kursów. Ośrodek czynnie współpracuje z Tow. Miłośników Historii oraz z sekcją dydaktyczną ZNP., wydaje opinię o programach, podręcznikach i wydawnictwach PZWS. Organizacja ogólna ośrodków metod. nauk. jest trójstopniowa i obejmuje a) komórkę centralną w Ministerstwie, której kierownik występuje w charakterze instruktora przedmiotu i jest w kontakcie z Wydziałem programowym, w zakres jego działalności wchodzi kontrola, co do nauczania przedmiotu o Polsce, b) komórkę okręgową, która mieści się przy Kuratorium i rola jego jest określona w wyżej wymienionych średnich punktach, c) mniejsze ośrodki w terenie. Wszystkie komórki winny być nie martwymi bibliotekami, czy pracowniami lecz czynnymi, dynamicznymi jednostkami organizacyjnymi. Historia musi być związana z teraźniejszością, należy pogłębić studia nad końcem wieku XIX i wiekiem XX i nauka ta nie może obracać się wyłącznie w kręgu abstrakcyjnych dociekań, a musi się uwspółcześnić. KOS w porozumieniu z Ośrodkiem wyda szczegółowy wykaz powojennych wydawnictw historycznych wraz z krótką ich charakterystyką. Wykaz ten będzie obejmował następujące działy:

1) Słowiańszczyzna pierwotna i historyczna, 2) Ziemie odzyskane i Polska Piastowska, 3) Stosunki gospodarcze na ziemiach polskich i sprawa chłopska. 4) Stosunki polsko-niemieckie na przestrzeni wieków. 5) Zagadnienia społeczne i marksizm. 6) Stosunki Polski z innymi państwami. 7) Czasopisma historyczno-naukowe i popularno-naukowe.

Posiłkując się tym wykazem winni nauczyciele historii wzbogacić biblioteki szkolne i rozpowszechnić cenniejsze dzieła wśród kolegów i młodzieży.

Ośrodek historyczny mieści się ul. Sobieskiego w Krakowie. Dzięki kredytom, przyznanym przez Ministerstwo Ośrodek rozporządza biblioteką złożoną z 650 książek. Czytelnia czynna jest we czwartki od 16—18 i soboty od 16—18.

Dyżury Kierownika Ośrodka: czwartek 9,45 do 10,30, sobota 15,30—16,15.

Lekcje przykładowe kierownika Ośrodka od 8—8,45 w kl. II Lic. mf., 8,50—9,35 w kl. II gimn. (dawn. III), 9,45—10,30 w kl. III gimn. (dawn. IV).

Bolesław Dunikowski
Kierownik
Historycznego Ośrodka Metodyczno-Naukowego

Sprawozdanie z konferencji Ośrodka dydaktyczno-nauk. Nauki o Polsce i świecie współczesnym z dn. 5. II. 48.

Dnia 5. II. br. w auli Państw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. Król. Wandy w Krakowie, odbyła się konferencja Ośrodka dydakt.-naukowego Nauki o Polsce i świecie współczesnym w obecności: Kuratora — dr Stefana Białasa, Naczelnika — dr Wincentego Danka, przełożonej X. gimn. — Józefy Berggruen.

W przemówieniu wstępnym dr Maria Pawlicowa scharakteryzowała zadania i metody pracy Ośrodka d.-n. Nauki o Polsce i świecie współczesnym w myśl wskazań konferencji ministerialnej z dnia 12 grudnia 1947 roku i w związku z tematem następnej konferencji rejonowej prosiła kolegów o przygotowanie uwag o samodzielnej pracy uczniów.

Następnie przystąpiono do zasadniczego punktu konferencji, a mianowicie dyskusji nad projektem programu Nauki o Polsce i świecie współczesnym w 8 kl. szk. podstawowej.

Zostały wygłoszone trzy referaty:

1) **Kol. Plutyński — 33 Szk. podstawowa w Krakowie** — podkreślił konieczność ograniczenia podbudowy historycznej do 1871 r. Następnie przerobienie rozdziałów: 1) Rzeczpospolita Polska w 2-leciu międzywojennym, 2) Polska wraca do rodziny wolnych narodów, 3) Polska współczesna: a) kraj i człowiek, b) przebudowa ustroju społ.-gospod., c) zręby ustroju administr.-polit., d) nowa polityka zagraniczna.

Przy czym rozdziały o Polsce współ. muszą być doprowadzone do chwili bieżącej. Materiał z dziejów świata współczesnego zaproponował ujmować przy końcu w miarę możliwości.

2) **Kol. Siwadłowski Al. — Wola Justowska:** Również stanął na stanowisku, by zaczynać od 1871 r., od zagadnień międzynarodowych, nic nie usuwać z programu, o ile chodzi o jakość, a ze względu na brak czasu część materiału przerzucić na geografa i historyka. Podkreślił w dłuższym wywodzie rolę nauczyciela przy omawianiu bieżących zagadnień.

3) **Kol. Sawicka H.** uważa, że jako punkt wyjścia nie można przyjmować ściśle określonej daty, bo świat współczesny nie rozpoczyna się od żadnej przełomowej daty. Punktem wyjścia powinien być cały splot przemian ekonomicznych i ruchów społecznych w XIX w. Wyjść od zagadnień międzynarodowych, gdyż glob ziemski przy obecnym rozwoju komunikacji i gospodarki należy traktować jako całość. Sprawy Polski uwypuklają się lepiej na tle zagadnień międzynarodowych.

Na tym tle rozwinęła się ożywiona dyskusja, ustalono pewne wnioski, które poddano pod głosowanie, w wyniku czego wysunięto pewne dezyderaty:

1) Naukę o Polsce i świecie współczesnym zaczynać od II wojny światowej.

2) Zagadnienia Polski wysunąć na pierwszy plan i doprowadzić do chwili bieżącej.

3) Całą naukę opierać na konkretnych przykładach, dostosowując ją do poziomu młodzieży.

Po przerwie **dr H. Mrozowska** wygłosiła referat **„O materialistycznym ujmowaniu dziejów"**.

Kurator OSK dr St. Białas w dłuższym przemówieniu podkreślił trudność zrozumienia materializmu, który wymaga zapoznania się z całym szeregiem nauk jak historią, ekonomią, socjologią, filozofią.

Po południu **poseł Adam Polewka** w dwugodzinnym przemówieniu poruszył główne problemy Polski współczesnej: Znaczenie manifestu P. K. W. N. Partie polityczne. Granice wschodnie i zachodnie. Porozumienie z Z. S. R. R., Plan Marschalla.

Wreszcie **prof. Jan Kwaśniewicz** omówił najważniejszą literaturę odnośnie do nauki o Polsce i świecie współczesnym. Przy czym zwiedzono **zorganizowaną Wystawę** najnowszych wydawnictw. W konferencji wzięli udział wykładowcy przedmiotu w szkołach podstawowych i średnich Krakowa-miasta.

Następnego dnia odbyła się konferencja nauczycielstwa spoza Krakowa w ilości 52 osób. Porządek obrad był ten sam, co dnia poprzedniego, z tym, że przy omawianiu organizacji Ośrodka d.-n. Nauki o Polsce i świecie współczesnym **dr Maria Pawlicowa** poruszyła sposoby współpracy z nauczycielstwem spoza Krakowa i utworzenia mniejszych ośrodków na prowincji. Na ogół jednak nauczycielstwo podkreśliło chęć utrzymania ścisłego kontaktu z Krakowem, częstszego przyjazdu na konferencje, na lekcje przykładowe, wychodząc z założenia „że więcej się dowiedzą w Krakowie" niż przez organizowanie zebrań na prowincji. Ogromnym zainteresowaniem cieszyła się wystawa książek.

O ile chodzi o rewizję projektu programu, zgłoszono tylko jeden projekt **Kol. Andrejki Edw. z Krzeszowic:** w toku dyskusji b. silnie podkreślono konieczność redukcji materiału i liczenie się z niskim poziomem młodzieży i jej brakiem przygotowania do zrozumienia trudnych pojęć.

dr Maria Pawlicowa
kierowniczka Ośrodka d.-n. Nauki o Polsce i świecie współczesnym

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE

Wydziału Opieki nad Dzieckiem Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego za czas od 1 stycznia 1946 r. do 31 sierpnia 1947 r.

I. Uwagi ogólne

Okres sprawozdawczy obejmuje część roku szkolnego 1945/46 i pełny rok szkolny 1946/47. Datę 1-go stycznia przyjęto jako termin początkowy na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 1945 r. oraz zarządzeń Ministerstwa Oświaty, Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, ustalających ten dzień jako datę przejęcia całokształtu opieki nad dzieckiem od 3 do 18 lat. Dzień 31 sierpnia stanowi termin końcowy, gdyż okresy sprawozdawcze Kuratorium zamykają się w granicach roku szkolnego.

Prace przygotowawcze rozpoczęły się w październiku i listopadzie 1945 r. Ustaliły one między Kuratorium a Urzędem Wojewódzkim wspólne wytyczne przyszłej pracy i prowadzenie opieki nad dzieckiem w oparciu o dotychczasowy plan pracy Wydziału Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Stałe porozumienie obu Wydziałów Opieki nad Dzieckiem w Kuratorium i w Urzędzie Wojewódzkim było niezbędne w interesie dzieci pozostających pod opieką Państwa. Dziecko kończące trzy lata przechodziło spod opieki Urzędu Wojewódzkiego pod opiekę Kuratorium, by w przyszłości po ukończeniu lat osiemnastu wrócić pod opiekę Urzędu Wojewódzkiego (o ile oczywiście nie usamodzielni się do tego czasu).

W chwili przejęcia akcji opieki nad dzieckiem liczba placówek wynosiła:

53 społecznych domów dziecka
6 samorządowych domów dziecka
2 pogotowia opiekuńcze
1 izbę zatrzymań Milicji Obywatelskiej
2 świetlice
16 kuchni dziecięcych
2.000 dzieci w rodzinach zastępczych.

W okresie sprawozdawczym zorganizowano w Okręgu Krakowskim:

W opiece zamkniętej:

Państwowe domy dziecka

11 domów dziecka dla dzieci normalnych
3 domy dziecka specjalne dla dzieci głuchoniemych, niewidomych (w organizacji) i chłopców niedorozwiniętych.
1 Państw. Pogotowie Opiekuńcze.

Samorządowe domy dziecka

1 dom dziecka
1 Sam. Pogotowie Opiekuńcze.

Społeczne domy dziecka

7 domów dziecka dla dzieci normalnych
1 dom dziecka specjalny dla epileptyczek (w reorganizacji na dom dla niedorozwiniętych)
2 schroniska dla dzieci przestępczych.

W opiece otwartej:

119 świetlic dziecięcych
28 półinternatów
18 domów turnusowych
20 kuchen dziecięcych.

W rodzinach zastępczych:

1657 dzieci zostało umieszczonych
478 nauczycieli opiekunów zostało ustalonych.

II. Opieka całkowita

Domy dziecka.

Na terenie Okręgu Krakowskiego znajduje się 98 domów dziecka z łączną liczbą 5.163 dzieci. Liczba miejsc w domach dziecka nie jest wystarczająca, zwłaszcza jeśli chodzi o umieszczenie dzieci, które po ukończeniu szkół podstawowych udają się do szkół średnich w miastach. Przejście opieki nad dzieckiem do resortu oświaty dało tu korzystne wyniki. Wydział Opieki nad Dzieckiem w porozumieniu z innymi Wydziałami Kuratorium mógł korzystać z internatów szkół średnich państwowych i prywatnych przez zarezerwowanie w nich przed końcem roku szkolnego miejsca dla dzieci z Opieki Społecznej już na rok następny. Skutkiem tego otworzyły się możliwości do umieszczania dzieci samotnych w internatach ogólnokształcących zawodowych i liceach pedagogicznych.

Kwalifikacja dzieci do zakładów była prowadzona centralnie w Wydziale Opieki nad Dzieckiem. Dzieci skierowywane przez Inspektoraty Szkolne, Zarządy Miast Wydzielonych, Milicję Obywatelską, lub same zgłaszające się do Kuratorium były przesyłane do Pogotowi Opiekuńczych. Tam poddawano je badaniom lekarskim i obserwacjom wychowawców. Równocześnie Kierownictwa Pogotowi przeprowadzały wywiad społeczny oraz korespondencję z gminą, rodziną czy zakładem dla sprawdzenia danych osobistych. Po zebraniu materiałów dotyczących dziecka dokumenty kierowano na miesięczne posiedzenie Komisji Kwalifikacyjnej.

Wszystkie dzieci z domów dziecka, oprócz dzieci przechodzących przez Pogotowie Opiekuńcze, uczęszczały do najbliżej położonych przedszkoli ,szkół podstawowych, średnich zawodowych i ogólnokształcących. Dom Dziecka WKOS w Porąbce posiadał własną szkołę, gdyż dom ten był przeznaczony dla najsłabszych dzieci. Odczuwało się jednak brak pomocy naukowych, bibliotek i zabawek. Domy

dziecka korzystały z bibliotek powiatowych i otrzymywały czasopisma młodzieżowe oraz prasę codzienną. Z końcem 1946/47 r. Domy dziecka otrzymywały przybory szkolne i zabawki od Misji Kwakrów.

Śpiew, tańce ludowe oraz inscenizacje były stosowane jako formy pracy świetlicowej. W wychowaniu dziecka kładziono nacisk na podniesienie jego poziomu moralnego, uspołecznienie, usamodzielnienie, związanie z miejscowym środowiskiem i zaznajomienie z najważniejszymi wydarzeniami kraju i świata. Młodzież brała udział w życiu i pracach domu dziecka pracując w kuchni, ogrodzie i warsztatach. Na terenie zakładów dla dzieci szkolnych ZHP i PCK istniały organizacje ZWM, OM TUR i ZHP.

Na pomieszczenie państwowych domów dziecka pozyskano od Samopomocy Chłopskiej 6 resztówek rolnych, z których jedna (Krzeszowice) obejmuje 100 ha, a pozostałe (Jasień, Kryspinów, Nieborowice, Tokarnia, Zbylitowska Góra) od 7—10 ha. Wszystkie posiadają domy mieszkalne, które wyremontowano. W resztówkach zorganizowano 6 państwowych domów dziecka, a na pozostałe pozyskano budynki w mieście, najczęściej zresztą nie odpowiadające celowi.

Samorządowe domy dziecka mieszczą się przeważnie w budynkach własnych przedwojennych, społeczne — w budynkach opuszczonych przez dawnych właścicieli, bądź w przydzielonych resztówkach. Domy dziecka zakonne posiadają własne lokale.

Stan odzieży dzieci przychodzących do zakładów przez Pogotowie Opiekuńcze był bardzo zły. Dzięki przydziałom testyliów otrzymanym kwartalnie z Ministerstwa Oświaty i stałym przydziałom odzieży z Amerykańskiej Misji Kwakrów dzieci w domach dziecka miały bieliznę pościelową i osobistą.

Podwyższenie stawek Ministerstwa Oświaty na wyżywienie, pomoc Misji i korzystanie z zapasów UNRRA dozwoliły z początkiem 1947 r. doprowadzić wyżywienie do norm właściwych.

Bursy i internaty.

Wydział Opieki nad Dzieckiem pokrywał koszty utrzymania całkowicie za dzieci samotne, częściowo za dzieci rodziców niezamożnych (głównie drobnych rolników).

III. Opieka otwarta.

Opieka częściowa (otwarta) obejmowała świetlice, domy turnusowe, kuchnie dziecięce, dożywianie w przedszkolach i szkołach, kolonie, półkolonie i dziecińce wiejskie. Opieka ta ma na celu wychowanie, dożywienie i poprawę higieniczną dzieci pozbawionych opieki, a więc dzieci matek pracujących, dzieci częściowo osieroconych lub narażonych na złe wpływy otoczenia.

Świetlice:

całodzienne (półinternaty):

W Okręgu Krakowskim powstało 28 półinternatów (w tym 2 państwowe) z ogólną liczbą 3017 dzieci. Opłata ze strony Skarbu Państwa za wyżywienie dziecka w półinternacie wynosiła 1.000 zł miesięcznie. Półinternat w którym dzieci odrabiały lekcje pod opieką wychowawców, odbywały zajęcia warsztatowe i świetlicowe stanowił dla dzieci dom, a pracującym matkom dopomagał do spokojnej pracy.

popołudniowe:

W Okręgu Krakowskim było czynnych 119 świetlic dla dzieci szkolnych z liczbą 9.998 dzieci. Były one prowadzone przez organizacje społeczne i mieściły się przeważnie w lokalach szkolnych. Opłata za wyżywienie dziecka w świetlicy wynosiła około 500 zł miesięcznie.

Kilkugodzinne zajęcia świetlicowe połączone z jednym gorącym posiłkiem miały na celu odciągnięcie dzieci od wpływów ulicy. Zarówno w świetlicy jak i w półinternacie istniał samorząd młodzieży. W półinternatach i świetlicach trudność stanowił brak funduszów na remonty, urządzenia i pomoce szkolne. Odzież, obuwie oraz gry świetlicowe otrzymywano z Misji Kwakrów.

Domy Turnusowe. (Kolonie całoroczne) mają na celu akcję profilaktyczną wykonywaną przez wysyłanie dzieci przedszkolnych i szkolnych na miesięczne pobyty wypoczynkowe w miejscowościach klimatycznych (w pow. bocheńskim, myślenickim, nowotarskim, nowosądeckim i żywieckim).

W Okręgu Krakowskim liczba Domów Turnusowych wynosiło 18. Kontyngent dzieci wyjeżdżających wynosił 1.200 miesięcznie, czyli 12 tysięcy w ciągu roku szkolnego. Plan wyjazdów został sporządzony przez Kuratorium w porozumieniu z Inspektoratami i każdy Inspektorat wysyła dzieci swojego powiatu w oznaczonym terminie, po zbadaniu przez lekarza i prześwietleniu.

Kuchnie dziecięce: W Okręgu Krakowskim istniało 20 kuchen z liczbą 3013 dzieci. Wydawały one dwudaniowe gorące obiady. Opłata skarbowa Państwa wynosiła zł. 30 za wydany obiad w ramach kredytów przeznaczonych na dożywianie. Z kuchen w mieście (prowadzonych przez PCK i Caritas) korzystała głównie młodzież szkół średnich.

Dożywianie w przedszkolach i szkołach

Na łączną liczbę 350.454 dzieci szkolnych dożywiano 109.152 dzieci, czyli 31.1%, a na łączną liczbę 24.450 dzieci przedszkolnych dożywiano 17.619 dzieci, czyli 72%. Opłaty państwowe na dożywianie pozwalały na wydanie wyżej podanemu odsetkowi dzieci szklanki ciepłego napoju i kawałka chleba.

Kolonie letnie. Ukonstytuowana w kwietniu 1946 r. Komisja dla spraw kolonii letnich pod przewodnictwem Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego opracowała plan akcji letniej. W skład jej Komitetu Wykonawczego weszli: Kuratorium, Urząd Wojewódzki, OKZZ, Inspektorat Szkolny, Ubezpieczalnia Społeczna, RTPD, WKOS, Caritas i Zrzeszenie Komitetów Rodzicielskich. Do Komisji Rewizyjnej weszli przedstawiciele YMCA, Harcerstwa, RTPD i WKOS-u.

Klasyfikację dzieci pod względem zdrowotnym i pod względem niezamożności powierzono kierownictwom szkół i lekarzom szkolnym.

Akcja kolonijna przedstawiała się następująco:

w r. 1946 (lipiec — sierpień)

	L. pktów	L. dzieci
Kolonii	571	45.359
Półkolonii	639	43.022
Dziecińców	802	14.690

w r. 1947

Dzieci z Wojew. Krakowskiego	L. pktów	L. dzieci
Kolonie, Obozy. Półkol. Dziedzińce	1.512	91.419
Kolonie lecznicze	6	379
Domy turnusowe	17	73.656
Kolonie zagraniczne	3	101
Dzieci z innych Woj., Kolonie i obozy	108	11.759
Dzieci z zagranicy (Rumunia)	2	270
	1.648	177.584

IV. Rodziny zastępcze

liczyły w Województwie Krakowskim 3.657 dzieci. Spośród nauczycieli mianowano 427 opiekunów dzieci w rodzinach zastępczych. Kontrolowali oni czy dzieci posiadają dostateczną moralną i materialną opiekę i wykonują swe obowiązki szkolne.

V. Dziecko moralnie zaniedbane

Na podstawie porozumienia Ministerstw: Oświaty, Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa opiekę nad dzieckiem moralnie zaniedbanym przejęło Ministerstwo Oświaty. organizując wspólnie z Milicją Obywatelską specjalne placówki opiekuńcze, niezbędne dla funkcjonowania Sądu dla nieletnich. Milicja Obywatelska zorganizowała Izbę Zatrzymań. Patronat Opieki nad więźniami założył schronisko. Przy sądzie grodzkim powstał Sąd dla nieletnich, który rozpatrywał w roku 1946 ponad 300, a w roku 1947 około 400 spraw młodocianych przestępców. Po wyroku młodzież kieruje się do zakładów wychowawczych.

VI. Zdrowie

Wszystkie dzieci wraz z personelem placówek opieki zamkniętej, otwartej i rodzin zastępczych podlegają badaniu lekarskiemu, prześwietleniu oraz opiece dentystycznej. Domy dziecka mają stałych lekarzy i higienistki, natomiast placówki opieki otwartej korzystają z przychodni i poradni szkolnych. Jednak ani domy dziecka, ani półinternaty, świetlice czy kolonie nie posiadały dostatecznie wyposażonych apteczek i wystarczających funduszów na zakup lekarstw. Leczenie szpitalne gruźlicy i chorób epidemicznych opłacał Nadzwyczajny Komisariat Walki z Epidemiami, a innych chorób — Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego.

VII. Szkolenie pracowników Opieki nad Dzieckiem

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono w KOSK 20 kursów dla: referentów opieki nad dzieckiem, kierowników i wychowawców domów dziecka, higienistek, kierowników kolonii letnich.

I. L.

Bibliografia „Ziem Odzyskanych"

IV. Polska — Niemcy

A. Bibliografia popularno-naukowa

1. Abraham — Gniezno—Magdeburg. K-ów, 1921 r. (wyd. przedw.).

2. Adamski St. X. — Pogląd na rozwój sprawy narodowościowej w woj. śląskim w czasie okupacji niemieckiej. K-ce 46, Ks. św. Jacka, s. 29.

3. Arct B. — W pogoni za Lutwaffe. Polscy myśliwcy w pustyniach Tunisu. W-wa 46 M. Arct, s. 111.

4. Artyniak A. — Kartki z kroniki tajnego szkolnictwa średniego w pow. jędrzejowskim 1939—45. Jędrzejów 45 r. nakł. autora.

5. Askenazy S. — Gdańsk a Polska. Geb. i Wolff (wyd. przedw.).

6. Augustyński Z. — Lato chłopskiej walki. W-wa 46 r. Chł. Sp. Wyd. s. 53.

7. Barycz H. — Rola Polaków w Uniwersytecie Wrocławskim. W-wa 46 r. Senat Akad. i Polit. s. 35.

8. Białynia E. — Hołd Pruski. Krzyżacy—Prusacy a Polska 1525—1925. W-wa, Arct (wyd. przedw.) s. 87.

9. Biuletyn Głównej Komisji badania zbrodni niemieckich w Polsce. W-wa 46 r. Gł. Kom. Bad. Zbrod. niem. s. 314.

10. Bochnak A. — Wit Stwosz w Polsce. W-wa, PZWS.

11. Brus Wl. — ZSRR a wojna polsko-niemiecka w r. 1939. W-wa 46 r. „Książka" s. 69.

12. Bujak — Ogólny zarys osadnictwa niemieckiego. W-wa 45 r. PZWS.

13. Czapliński Wl. — Walka z polityką germanizacyjną (1870—1919). W-wa PZWS.

14. Dąbrowski Wł., Grodecki St. — Westerplątte. Gdynia 45 r. s. 24.

15. Dąbrowski J. — Ziemie Zachodnie jako tama ekspansji niemieckiej na wschód. K-ów, 46 r. Zw. Zach.

16. Danielewski B., Koliń J., Rogalski A. — Niemcy rozgromione? P-ń 46 r. Wyd. Zach. s. 326.

17. Deresiewicz J. — Dzieje gospodarcze ziem do Rzeszy „przyłączonych". Ins. Zach.

18. Dobaczewska W. — Kobiety z Ravensbrück. W-wa 46 r. Czytelnik s. 168.

19. Documenta Occupationis Teutonice. P-ń Wyd. Zach.
Tom I. — Nędza robotnika śląskiego.
Tom II. — Zbrodnia niemiecka w Warszawie w r. 1944.
Tom III. — Wspomnienia młodzieży wielkopolskiej z lat okup. niemieckiej.
Tom IV. — Powstanie Warszawskie (w przygotowaniu).

20. Dunin-Wąsowicz K. — Stutthof. W-wa 46 r. Pań. Ist. Wydaw. s. 103, plany 2.

21. Elmer B. — Winowajcy klęski wrześniowej. W-wa 46 r., Wiedza, s. 62.

22. Feldman J. — Bismark a Polska, wyd. Czytelnik 47 r. s. 230.

23. Feldman J. — Problem polsko-niemiecki w dziejach. K-ce 46 r. Inst. Śl. s. 174.

24. Friedberg M. — Kultura polska a niemiecka. P-ń 46 r. Inst. Zach. s. 672, t. 2.

25. Gieysztor — Śląsk, Pomorze, Prusy w kronikach średniowiecznych. „Książka".

26. Gieysztor — Wpływy zachodnie w Polsce w dobie Piastowskiej. W-wa PZWS. (w przygotowaniu).

27. Gładysz A. — Powrót z piekła hitlerowskiego. Tarnów 46 r. s. 124, Zw. byłych więźniów ideowo-polit.

28. Górski K. — Państwo Krzyżackie w Prusach. Gdańsk 46, Inst. Bałt. s. 295.

29. Grodecki R. — Powstanie polskiej świadomości narodowej. K-ce 46 r. Inst. Śl. s. 51.

30. Grodecki — Ziemia Lubuska w wiekach średnich. Inst. Zach. (w przygotowaniu).

31. Gwiazdomorski J. — Wspomnienia z pobytu profesorów Un. Jagiell. w niem. obozie konc. w Sachsenhausen. K-ów 46, Kamiński.

32. Hartleb Z. — Mikołaj Kopernik. Toruń 46 r. Bibl. Toruńska, s. 51, tab. 1.

33. Helsztyński St. — W piastowskich grodach Pomorza Zachodniego. Szczecin 46 r. Nakł. Komitetu I obchodu „Trzymamy straż nad Odrą".

34. Horak — Wojna polsko-niemiecka w r. 1939. W-wa 45 r. Czytelnik.

35. Inglot S. — Kolonizacja wewnętrzna a napływ Niemców do Polski od XVI. do XVIII. w. K-ów, PZZ okr. małop. 46 r.

36. Izdebski Z. — Rzeka Odra. Zagadnienie prawa narodów. K-ce 46. Inst. Śl. s. 38.

37. Izdebski Z. — Niemiecka lista narodowa na Górnym Śląsku. K-ce 46, I. Śl. s. 253.

38. Jagielski S. — Sclavus saltans. Wspomnienia lekarza oboz. W-wa 46, Lekarski Inst. Nauk. s. 118.

39. Jastrzębowski W. — Gospodarka niemiecka w Polsce 1939—19444. W-wa 46, Czyt. s. 410.

40. Kaczmarczyk Z. — Krótkie dzieje Śląska w wiekach średnich. W-wa 46, PZWS.

41. Kaczmarczyk Z. — Kolonizacja niemiecka na wschód od Odry. P-ń 45, Ins. Zach. s. 267 mp.

42. Kiełczewski M. — O podstawy geograficzne Polski. P-ń 46, I. Zach. s. 146, mp. 16.

43. Kirchmayer J. — Geneza Powstania Warszawskiego. Łódź 46, Czytelnik, s. 30.

44. Kirchmayer J. — Kampania wrześniowa. W-wa 46, Czytelnik.

45. Klafkowski A. — Podstawy prawne granicy Odra—Nysa na tle umów Jałtańskiej i Poczdamskiej. P-ń 46, I. Zach. s. 100.

46. Klafkowski A. — Okupacja niem. w Polsce w śweitle prawa narodów. P-ń 46, I. Zach. s. 196.

47. Kłosiński T. — Polityka przemysłowa okupanta w „Gen. Gub." I. Zach. 47, s. 183.

48. Knauff St. — Wojna zaczęła się w Gdańsku, W-wa 46, PZWS., s. 46.

49. Kolańczyk K., Ruciński W. — Polacy na ziemi Lubuskiej i na Łużycach przed r. 1939. Tajny memoriał niem. P-ń 46, I. Zach. s. 96.

50. Kołodziejczyk J. — Prawda o „krwawej niedzieli bydgoskiej". Bydg. 45, PZZ. s. 92.

51. Konopczyński W. — Walka z niemczyzną o Bałtyk. K-ów, PZZ. 46, s. 26.

52. Konopczyński W. — Fryderyk Wielki a Polska. P-ń 47, I. Zach. s. 288.

53. Korowicz M. — Górnośląska ochrona mniejszości na tle stosunków narodowościo-

wych (1922—1937) s. 259, mp. 3, wyd. przedw. 1938.

54. Kowalenko W. — Tajny uniwersytet ziem zachodnich w latach 1940—44. P-ń 46, Dr. św. Woj. s. 94.

55. Kraków pod rządami wroga 1939—45 (zbiorowa) K-ów 46, nak. T. Mił. His. i Zab. Kr. s. 154, tablic 16.

56. Kruszyński T. — Co nam mówią zabytki o polskości ziem nad Odrą i przy ujściu Wisły. P. Z. Z. okr. młp. K-ów 46.

57. Krygowski Z., Zajchowska S. — Ziemia lubuska ,opis geogr. gosp. I. Zach. 46, s. 247.

58. Kucner A. — Ekspansja Brandenburska nad Bałtykiem w w. XV. XVIII. I. Z. 47.

59. Łabuda G. — Źródła niemocy polskiej na kresach zachodnich. P-ń, ks. Abad.

60. Łukaszkiewicz Z. — Obóz straceń w Treblince. W-wa 46, Gł. K. badań zbrodni niem. w Polsce, s. 52.

61. Maleczyńska E. — Proces polsko-krzyżacki w r. 1320, Ins. Zach. (w druku).

62. Maleczyński K. — Polska i Pomorze Zach. w walce z Niemcami w wieku XIV. i XV. Bydgoszcz 46, Inst. Bałt. 117 s.

63. Maleczyński K. — Wojna polsko-niemiecka w roku 1109, W-wa 46, I. Śl. Wrocław.

64. Małcurzyński K. — Norymberga. Niemcy 46, W-wa 46, „Wiedza“ s. 194, tab. 18.

65. Mitkowski J. — Pomorze Zachodnie w stosunku do Polski. P-ń 46, I. Zach. s. 233.

66. Münch. — Pochodzenie i rozwój miast Polski Zachod. W-wa 45, P. Z. W. S.

67. Niemcy i Zamojszczyzna 1939—44. Zamość 46, Wyd. Materiałów do dziejów Zamojszcz. w latach 1939—44 s. 183.

68. Ogłoza E. — Pomorze pod okupacją niem. w 1939—45. Toruń 45, s. 72.

69. Olszewicz B. — Lista strat kultury polskiej (1. 9. 39.—1. 3. 46) W-wa 47, Arct. s. 336,

70. Osmańczyk E. — Sprawy Polaków. K-ce 46. AWIR. s. 159.

71. Osmańczyk E. — Dokumenty pruskie. W-wa 47, Czytelnik, s. 184.

72. Pajewski J. — Niemcy w czasach nowożytnych. P-ń 47, I. Zach. s. 343.

73. Papée St. — Walka Sienkiewicza o ziemie zachodnie. P-ń 47, I. Zach. s. 86.

74. Paszkowski K. — R. A. F. contra Luftwaffe. Łódź 46, „Księgarnia Polska“, s. 192.

75. Peregrinus. — Miasta niemieckie dzisiaj. P-ń 46, W. Zach. s. 100.

76. Podpalacze świata. Praca zbiorowa. W-wa 46, Pań. Ins. Wyd. s. 380, tab. 11.

77. Polacy na Ziemi Lubuskiej i na Łużycach przed rokiem 1939 (Tajny memoriał niem.) P-ń 46, I. Zach. s. 96.

78. Pollak T. — 63 dni powstania warszawskiego, W-wa 46, Inst. Wyd. s. 136.

79. Pomorze w walce z niemczyzną. Praca zbiorowa. Bydgoszcz 46, P. Z. Z. s. 116.

80. Popiołek K. — Trzecie śląskie powstanie. K-ce 46, In. Śl. s. 215, mp. 2.

81. Pospieszalski A. — Polska pod niemieckim prawem 1939—45. P-ń 46, I. Z. s. 280.

82. Problem niemiecki w Polsce w momencie dziejowego przełomu. Bydg. 45. In. Bałt. s. 111.

83. Pytlakowski J. — Powstanie Mokotowskie (reportaż) W-wa 46. Czytelnik s. 111.

84. Rajewski L. — Oświęcim w systemie R. S. H. A. W-wa 46, Kuthan s. 189.

85. Rappaport B. — Naród-zbrodniarz. Łódź 45, „Praca“ s. 54.

86. Rogalski A. — Już nigdy więcej. P-ń 46, Wyd. Zach. s. 103.

87. Rutkowski J. — Dzieje gospodarcze „Gen. Gubernii“ Inst. Zach. (w przygotowaniu).

88. Serwański E., Trawińska I. — Zbrodnia niemiecka w Warszawie, 1944. P-ń 46, I. Z. s. 244, tab. 24.

89. Serwański E. — Pruszków—Dulag 121. P-ń 46, Wyd. Zach. s. 106.

90. Skoczek J. — Wpływy zachodnie w Polsce XIV—XV. W-wa P. Z. W. S.

91. Skowron S. — Wspomnienia z pobytu w Dachau. K-ów 46, Kamiński s. 32.

92. Srocki B. — Polska i nowe Niemcy. Gdańsk 46, I. Błt. s. 35.

93. Stolychwo — W niewoli w N.S.D.A.P. K-ów 46, F. Trzeciecki s. 58.

94. Strumph-Wojtkiewicz St. — Sikorski i jego żołnierze. Ł-dź 46, Ks. Ludowa s. 265 mp. 1, tab. 16.

95. Suchodolski B. — Dusza niemiecka w świetle filozofii, I. Z. 47, s. 75.

96. Sukertowa-Biedrawina — Bojownicy mazurscy. Olsztyn 46, I. Maz. s. 32.

97. Świat o Niemczech i Niemcach. Seria. P-ń 46, Wyd. Zach.

98. Szalórska H. — Walka z kulturą polską. P-ń 47, wyd. Ks. Akad.

99. Szewczyk R. — Mord na Zamku Lubelskim w dniu 22 lipca 44 r. W-wa 46, P. I. W. s. 52, tab. 8.

100. Targ A. — Śląsk w okresie okupacji niemieckiej. P-ń 46, Wyd. Zach. s. 92.

101. Tobiasz M. — Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763—1914) K-ce 45, Exlibris K-ów, s. 135.

102. Tobiasz M. — Wojciech Korfanty. K-ce 47, „Ognisko“ 240 str.

103. Tymieniecki N. — Dzieje Niemiec do początku ery nowożytnej. P-ń 47, I. Z. s. 667.

104. Urbańczyk S. — Uniwersytet za kolczastym drutem. (Sachsenhausen-Dachau) K-ów 46, Kamiński s. 140.

105. Urbański A. — Duchowni w Dachau. ków 45, OO. Karmelici s. 126.

106. Wnuk W. — Obóz kwarantanny. K-ów 46, Kamiński s. 78.

107. Wojciechowski Z. — Grunwald. P-ń 45, P. Z. Z. s. 8.

108. Wojciechowski Z. — Polska—Niemcy. P-ń 45, In. Z. s. 276, mapki.

109. Wojciechowski Z. — Hołd pruski i inne studia historyczne, P-ń 46, Z. Zach. s. 151.

110. Zagórski J. — Indie w środku Europy. Wyd. „Książka" 47.

111. Zajączkowski St. — Dzieje Zakonu Krzyżackiego. W-wa 46. Książka s. 138.

112. Zawadzki W. — Od Monachium do drugiej wojny światowej. W-wa 46, Książka.

113. Zburzenie Warszawy (zeznania sądowe) W-wa 46, K-ce AWIR.

Mapy

114. Europa, mapa fiz. 1:15.000.000, Wrocław 46, Ks. Atlas.

115. Paliński A. — Dolny Śląsk 1:500.000 z wykazem powiatów.

116. Kozierowski St. — Słowniczek nazw miejscowości (niem.-pol.) P-ń 45, I. Zach.

117. Krygowski B. — Wybrzeże polskie mapa fiz. 1:350.000, P-ń, Ks. św. Wojciecha.

118. Romer E. — Mały atlas geograficzny. Wrocław, W-wa Ks. Atlas.

119. Rzeczpospolita Polska. 1:1.500.000, K-ów 45, Ins. Kart. i Wyd. „Glob".

120. Szaflarski J. — Pomorze Wschodnie, mapa fiz. 1:500.000 Inst. Bałt.

121. Szaflarski J. — Polska z obszarami przyległymi, mapa fiz. 1:500.000 K-ów.

122. Szaflarski J., Wrzosek A. — Śląska mapa fi. 1:500.000 K-ów.

122a. Szaflarski J., Wrzosek A. — Śląska mapa fizyczna, 1:500.000, K-ce Inst. Śl.

122b. Atlas Ziem Odzyskanych (oprac. zbiorowe), W-wa 47.

122c. Suboczowa M. — Mapa hitlerowskich obozów podczas okupacji niem. 1:1.000.000. K-ce 46, Wyd. Żyd. Centr. Komisji Historycznej.

Czasopisma

123. Arkona — miesięcznik poświęcony kult. i sztuce. Bydgoszcz.

124. Morze — miesięcznik.

125. Odra — tygodnik liter.-społ. Katowice.

126. Pokolenie — dwutyg. liter.-społ. W-wa, „Płomienie".

127. Polska Zachodnia. — tygodnik Pol. Zw. Zach. Poznań.

128. Przegląd Zachodni — mies. Inst. Zach. Poznań.

129. Strażnica Zachodnia — mies. Pol. Zw. Zach.

130. Twórczość — (mies. (nr. IV. — 46 r. poświęcony powyż. zagadnieniu).

131. Zaranie Śląskie — mies. Inst. Śląski, Katowice.

132. Zeszyty Wrocławskie — kwart. Wrocław.

133. Ziemia Lubuska — tygodnik informacyjny.

B. Literatura piękna

Powieść, nowela, opowiadanie, pamiętniki, reportaż

1. Andrzejewski J. — Noc. W-wa 45, Czytelnik.

2. Augustyn O. — Za drutami obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. K-ów 45 r. str. 21

3. Boguszewska H., Kornacki J. — Ludzie wśród ludzi. W-wa 46, „Wiedza" str. 73.

4. Boguszewska H., Kornacki J. — Polonez. W-wa 46, „Wiedza" wznowienie.

5. Brandys K. — Miasto niepokonane. W-wa 46, „Książka" str. 287.

6. Bratny R. — Ślad. (Nowele). W-wa 46, Kuthan s. 196.

7. Broniewska J. — Szlakiem Pierwszej Armii. W-wa 46, Czytelnik, str. 173.

8. Bunsch K. — Dzikowy skarb. II tomy. Geb. Wolff.

9. Czeska-Mączyńska M. — W obronie Gdańska. K-ów 45, Kamiński, str. 156, wznowienie.

10. Czerwiński M., Paszkowski K. — Warszawa bohaterska. 1939—45. Antologia poezji i prozy. W-wa str. 192.

11. Dobraczyński J. — Najeźdźcy. 2 tomy. W-wa 46, wyd. Oficyna księgarska.

12. Dobraczyński W. — W rozwalonym domu. Czytelnik 46, str. 256.

13. Dobrowolski S. — Pióro na wichrze. W-wa, Wiedza, str. 167.

14. Dzikowski S. — Niemiec wyszydzony. W-wa 46, L. Fiszer, J. Kubicki, str. 260.

15. Dygat S. — Jezioro Bodeńskie. W-wa 46, Wiedza, str. 290.

16. Fiedler A. — Dywizjon 303. W-wa 46, Czytelnik. str. 150.

17. Fiedler A. — Dziękuję ci, kapitanie! Wwa 46, Czytelnik, str. 236.

18. Filipowicz K. — Krajobraz niewzruszony. Czytelnik, str. 209.

19. Fuzakowska K. — Miejsce wśród ludzi. K-ce 46, Oficyna Wyd. str. 170.

20. Gieysztor A. — Legenda trzebnicka o św. Jadwidze. Cieszyn 46.

21. Gojawiczyńska P. — Krata. Czytelnik 46, str. 207.

22. Gojawiczyńska J. — Stolica. W-wa. War. Tow. Wyd. str. 303.

23. Gołubiew A. — Bolesław Chrobry. W-wa 47. Czytelnik, 2 tomy.

24. Grabiec P. — Jak Janek walczył z Niemcami. Łódź 47, Ins. Wyd.

25. Grabski Wł. — Saga o Jarlu Broniszu. P-ń 46. Ks. św. Wojciecha, 3 tomy.

26. Gruszecka. — Od Karpat nad Bałtyk. Czyt. 46, str. 284 (dla młodz.).

27. Gruszecki Ar. — Pruski huzar. K-ów .46, Tow. Wyd. str. 183 wznowienie.

28. Hirschfeld L. — Historia jednego życia. Czytelnik 47, str. 369.

29. Hulka-Laskowski P. — Księżyc nad Cieszynem. K-ce 46, wyd. Liter. Polska.

30. Iwaszkiewicz J. — Stara cegielnia. Młyn nad Lutynią. W-wa 46, wyd. Panteon.

31. Janta-Połczyński A. — Kłamałem aby żyć. W-wa 47, Wiedza, str. 348.

32. Kamiński A. — Kamienie na szaniec. W-wa 46, Wiedza, str. 208.

33. Klimczak St. — Od Oki do Szprewy. (montaż liter.) W-wa 45, Książka, str. 192.

34. Konopnicka M. — Niemczaki. K-ce 46, Z. N. P. wznowienie.

35. Konopnicka M. — W winiarskim forcie. W-wa 46, Książka, wznowienie.

36. Kornatowicz J. — Krzyżacka zawierucha. K-ów 46, wyd. Książki pop. dla młodz.

37. Kossak Z. — Z otchłani. Częstochowa P-ń 46, nakł. św. Wojciecha, str. 258.

38. Kossak Z. — Legnickie Pole. K-ów, Kamiński, wznowienie.

39. Kossak Z. — Nieznany kraj.

40. Kossak Z. — Wielcy i mali. Wyd. przedw.

41. Kraszewskik J. I. — Stara baśń. W-wa 45, Czytelnik, str. 495.

42. Kraszewski J. I. — Brühl. Czytelnik 48, str. 290, wznowienie.

43. Kraszewski J. I. — Historia prawdziwa o Petrku Właście Palatynie, którego zwano Duninem. War. Sp. Wyd. „Syrena" 47.

44. Kraszewski J. I. — Krzyżacy. Łódź 47, wyd. Bąka Wł.

45. Łempicki St. — Słowo o Grunwaldzie. Wybór fragmentów z literatury pol. W-wa 45, Czytelnik, str. 93.

46. Meissner J. — Żądło Genowefy. K-ce 46, AWiR, str. 256.

47. Meissner J. — L — jak Lucy. K-ce 46, AWiR, str. 256.

48. Moliński Z. — Przeżycia partyzanta. Częstochowa 47, str. 24.

49. Morcinek G. — Listy spod morwy. (Sachsenhausen, Dachau). K-ce 46, „Literatura Polska", str. 95.

50. Myczkowski A. — Poprzez Dachau do Mauthausen-Gusen. K-ów, Kamińskik, str. 31.

51. Nogaj S. — Gusen. K-ce 45, Kom. b. więźniów ob. koncentr.

52. Ostrowski T. — Więźniowie czapki zdjąć. K-ów 45, „Czytelnik", str. 44.

53. Otwinowski S. — Czas nieludzki. K-ce 46, Oficyna Wydawnicza, str. 130.

54. Paszkowicz A. — Wróciłem z Mauthausen. Łódź 46, „Poligrafika", str. 38.

55. Petersowa Z. — Wrzesień Warszawy. 1939. W-wa 45, Kuthan, str. 168.

56. Piętak S. — Front nad Wisłą. W-wa 46, Czytelnik, str. 181.

57. Pomian B. — Ku najjaśniejszej z gwiazd. K-ce 46, AWiR, str. 233.

58. Prus B. — Placówka. W-wa 45, Geb. i Wolff, str. 363.

59. Pruszyński K. — Droga wiodła przez Narvik. Łódź 45, Wiedza, str. 237.

60. Pruszyński K. — Trzynaście opowieści. Czytelnik 46, str. 326.

61. Putrament J. — Święta kulo. W-wa 46, Czytelnik, str. 175.

62. Pytlakowski J. — Wielki cień. Czytelnik 46, str. 283.

63. Rudnicki A. — Major Hubert w armii Andersa. Łódźź, Książka 1946, str. 27.

64. Rudnicki A. — Wrzesień. Łódź 46, Książka, str. 67.

65. Rusinek M. — Z barykady w dolinę głodu. K-ów 46, „Przełom", str. 223.

66. Ruth-Buczkowski M. — Warszawski dowcip w walce w 1939—44 r. W-wa Geb. i Wolff, str. 63.

67. Rymkiewicz Wł. — Raj utracony. W-wa 47. Sp. Wyd. „Prasa demokratyczna".

68. Sienkiewicz H. — Bartek zwycięzca. W-wa 47, Geb. i Wolff.

69. Sienkiewicz H. — Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela. W-wa 47. Geb. i Wolff.

70. Sienkiewicz H. — Krzyżacy. K-ów 46, wyd. Banek i Sp. str. 352.

71. Skierski Z. — Sztuka umierania. K-ów 46, Kamiński, str. 183.

72. Stasiak L. — Brandenburg — kraina słowiańskich mogił. K-ów 46, wyd. Banek i Sp., str. 352.

73. Straszewicz L. — Śmiech w kajdanach. Wrocław, nakł. autora, str. 64.

74. Świderska — Ostatni Piast na Śląsku. K-ów 46. S. A. Krzyżewski, str. 32 (dla mł.).

75. Szemplińska E. — Warszawa w ogniu. W-wa 46, wyd. Nowa Epoka, str. 320.

76. Szmaglewska S. — Dymy nad Birkenau. W-wa 45, Czytelnik, str. 302.

77. Trapczyński W. — Psie Pole. Wyd. przedw. dla młodz.

78. Trapczyński W. — Gdy Jagiełło szedł na Niemca. W-wa 47 wyd. Fischer.

79. Trepiński A. — Potępieńcy. Sąd wieków nad Niemcami. (Antologia) Łódź 47, ks. lud. Lemański s. 543.

80. Wołowski J. — Tak było. Czytelnik 47 s. 245.

81. Zalewski W. — Śmiertelni bohaterowie. W-wa 46. Czytelnik 180 str.

82. Żółkiewska W. — Kobiety w Limbach. Łódź 46, „Książka" s. 159.

83. Żywulska K. — Przeżyłam Oświęcim. W-wa 46, „Wiedza", s. 276.

84. Żukrowski W. — Z kraju milczenia. W-wa 46, Czytelnik s. 180.

85. Wysznacka M. — Bestie i ludzie. Ravensbrück — Szwecja. Włocławek 47, Ks. Powszechna s. 108.

Poezja, dramat

86. Arkusz Śląski — 3 części wyd. Z. Z. Lit. Pol. oddz. śląski.

87. Broniewski H. — Bagnet na broń. K-ów, W-wa 46, „Książka". s. 46.

88. Baczyński K. — Śpiew z pożogi, W-wa 47 „Wiedza".

89. Goliński L. — Fenikowski P. — Odra szumi po polsku. P-ń 46. Wyd. Zach. s. 56.

90. Gołba K. — Lompa. utw. scen. K-ce, Wrocław 47, Inst. I. s. 196.

91. Gołba K. — Dziki książę. kom. hist.

92. Hierowski Z. — Śląsk walczący. K-ce, Wrocław Inst. Śl. s. 119.

93. Hołuj T. — Wiersze z obozu. W-wa 46 „Książka" s. 69.

94. Kamiński Br. — Obraz człowieka. Paryż 47, s. 128.

95. Konopnicka M. — Rota. — Chodziły tu Niemce i inne (wybór poezji).

96. Mickiewicz A. — Grażyna. W-wa 46, „Książka" 76 str.

97. Mickiewicz A. — Konrad Wallenrod. W-wa 46, „Książka" 107 str.

98. Osmańczyk E. — Walka jest zwycięska. K-ce 45, Inst. Śl. s. 119.

99. Timofiejew G. — Wysoki płomień. W-wa 46, „Książka" s. 83.

100. Sas J. — Powstanie warszawskie. Rzym 46, wyd. Ostatnie wiadomości s. 64.

101. Wójcicka J. — Czynom i prochom. W-wa 46. Kuthan s. 36.

102. Wyka K. — Z lat wojny. Poezja polska (1939—45) K-ów 45, s. 67.

103. Zbiór poezji literatów na Opolszczyźnie (wyd. zbiorowe) Opole 45, s. 86.

C. Materiały specjalne dla świetlic
Literatura do planowego czytania

1. Konopnicka M. — Niemczaki (nowela) K-ce 46, Z. N. P.

2. Konopnicka M. — W winiarskim forcie, (nowela) W-wa 46, „Książka".

3. Sienkiewicz H. — Bartek zwycięzca (nowela) W-wa 47, Geb. Wolff.

4. Gruszecka — Od Karpat nad Bałtyk (dla młodz.) Czytelnik 46, s. 284.

5. Kossak Z. — Legnickie pole. K-w, Kamiński.

6. Sienkiewicz H. — Krzyżacy. K-ók 46, wyd. Banek i Sp. s. 352.

7. Rusinek M. — Z barykady w dolinę śmierci. K-ów 46, „Przełom" s. 223.

8. Żukrowski W. — Z kraju milczenia (opowiadania) W-wa 46, Czytelnik s. 180.

9. Fiedler A. — Dywizjon 303. W-wa 46 Czytelnik s. 150.

Literatura do samokształcenia

1. Feldman J. — Problem polsko-niemiecki w dziejach. K-ce 46, Inst. Śl. s. 174.

2. Konopczyński W. — Walka z niemczyzną o Bałtyk. K-ów 46, P. Z. Z. s. 26.

3. Świat o Niemczech i Niemcach (seria broszur) P-ń 46, Wyd. Zach.

4. Srocki B. — Polska i nowe Niemcy. Gdańsk 46, Inst. Bałt. s. 55.

5. Osmańczyk E. — Sprawy Polaków. K-ce 46, AWiR, s. 159.

Literatura do artystycznych form pracy

1. Batko W. — Materiały na wieczornice poświęcone Ziemiom Odzyskanym. „Praca Oświatowa" nr. 2 — 1947 r.

2. Czerwiński M., Paszkowski K. — Warszawa bohaterska. 1939—45 (antologia poezji i prozy) s. 192.

3. Gołba K. — Lompa. Utwór scen. Inst. Śl. K-ce 47, s. 196.

4. Gołba K. — Dziki książę, komedia historyczna.

5. Grunwald — Montaż inscen. recytacyjny (opr. Mikula M.) „Świetlica" nr. 2, 45 r. K-ów.

6. Krzywicka I. — Życie mimo wszystko. Utwór scen. 3 akty na tle zburzonej Warszawy. Bibl. Pol. Teat. Em. Paryż.

7. Ochorowicz M. — Na zachód. — inscenizacje „Praca Oświatowa" nr. 2 47 r.

8. Popławski B. — Droga do świtu. Utw. scen. 3 akty W-wa 46, In. Wyd. Sztuka, 2 wydanie w druku.

9. Prus B. — Ziemia. 4 akty, 10 odsłon, wg. powieści „Placówka" opr. Rytard J. M. P-ń 46, Zw. M. W. „Wici" s. 99.

10. Rut. — Grunwald. (inscen.) do nabycia Wydz. Wyd. Z. M. „Wici" W-wa Al. Jerozolimskie 85.

11. Szczerbowski — Rozszumiały się wierzby. 3 akty. Wydz. Wyd. Z. M. „Wici" W-wa Al. Jerozolimskie 85.

12. Sykulski J. — Kunegunda księżniczka na zamku Kynast koło Jeleniej Góry utw. scen. 3 akty Jelenia Góra 46 ks. Z. N. P. s. 56.

13. Wracają — inscenizacja „Świetlica" nr. 4, 1947 Kraków.

Warszawa 1939—1945. Zdjęcia z tekstem. W-wa 46, Państw. Inst. Wyd.

Warszawa 1945 r. w rysunkach Kulisiewicza T. Teka formatu 40.5×41 cm w sztywnej oprawie. 32 rys.

Bibliografia ostatniego działu oraz uzupełnienia całości w przygotowaniu.

Przegląd ostatnich wydawnictw

Stefan Białas, — Od Wyżnicy do Aradu. — Z życia uchodźców polskich. Nakład: „Czytelnik" Spółdzielnia Pracy i Użytkowników w Krakowie. — Kraków 1948 — str. 207. — ryc. 9. Cena 400 zł.

Lata wojenne dostarczają polskiej literaturze współczesnej bogatej tematyki. Na półkach księgarskich ukazują się coraz to nowe zbiorki poezji, nowel, obrazków, reportaży, wspomnień, rozprawy naukowe i polityczne czy powieści. Większość z nich poświęcona jest orężnym zmaganiom, bądź w kraju, bądź poza krajem u boku sojuszników ze wschodu czy zachodu, — inne obrazują ogrom bestialstwa hitlerowskiego w obozach koncentracyjnych rozrzuconych gęsto po obszarze Europy podbitej przez „naród panów", jeszcze inne przedstawiają walkę o byt codzienny pod okupacją, — walkę, w której z jednej strony bronią był spryt, inteligencja, odwaga i poświęcenie, — z drugiej brutalna przemoc, — uderza natomiast zupełny niemal brak publikacji ukazujących ciężkie lata wygnania i tułaczki tysięcznych rzesz Polaków rozsianych poza granicami kraju po wszystkich ziemiach świata, żyjących z dnia na dzień na łasce u obcych, nadsłuchujących z dala ech szalejącej burzy i wieści z odległej Ojczyzny, pełnych oczekiwania najpierw z tygodnia na tydzień, później z miesiąca na miesiąc, wreszcie z roku na rok na dzień powrotu do swoich.

Otóż książka Białasa jest właśnie taką, bodajże jedyną dotychczas publikacją, stojącą na pograniczu literatury pięknej i reportażu, — która wprowadza nas bezpośrednio w całokształt życiowych spraw wygnańców polskich w Rumunii, w ich codzienne troski i kłopoty, w ich tęsknoty i nadzieje, w ich kłótnie i zajęcia. W barwny i żywy tok opowiadania wplecione są obrazy przyrody rumuńskiej, wycinki życia ludu tamtejszego oraz opisy zwyczajów i obyczajów, jakie się na wsi rumuńskiej jeszcze zachowały.

Plastyka niektórych obrazów i epizodów jest niezwykła. Czy to weźmiemy pełen tragizmu moment przekroczenia mostu granicznego we wrześniu 1939 r., czy zaprawiony rzewnym smutkiem opis wigilijnego wieczoru w Govora, czy obraz przedstawiający polskich wygnańców jako robotników w winnicy, pracujących w potokach słonecznego żaru, czy wreszcie ostatnie chwile tuż przed wyzwoleniem, wszystko to tętni pełnią życia budząc w czytelniku złudzenie, że sam jest jednym z tysięcy i tysięcy, których obca przemoc skazała na 6-cioletnią tułaczkę na obczyźnie.

Prócz prawdy i realizmu, prócz tęsknoty za krajem i podziwu dla pięknej obcej ziemi, tchnie z tej książki jeszcze jedno, uczucie wdzięczności dla gościnnego narodu rumuńskiego — i dlatego dzieło Białasa stać się winno jednym ogniwem więcej w łańcuchu przyjaźni dwóch narodów — polskiego i rumuńskiego.

Ż.

Kazimierz Sosnowski — Ziemia Krakowska, przewodnik wycieczkowy. Tom I. Kraków 1947. Str. 224. Wyd. Polskie Towarzystwo Tatrzańskie.

Zarówno młodzież jak i kierownicy wycieczek młodzieżowych otrzymali piękną i dobrze opracowaną książkę K. Sosnowskiego pt. „Ziemia Krakowska".

Książka pt. „Ziemia Krakowska", szczegółowy przewodnik wycieczkowy, — tom pierwszy — dzieli się na trzy części. Część pierwsza omawia ogólne zadania turystyki, podkreślając wielkie znaczenie w społecznym i demokratycznym wychowaniu społeczeństwa. Jest ona według autora „zdrowiem fizycznym i moralnym narodu, jego wiedzą, sztuką piękną, radością, weselem i przedłużeniem życia, wolnością i źródłem miłości Ojczyzny, ludzkości i przyrody, przyczyną odradzania się chorych dusz, spójnią socjalną i dźwignią gospodarczą".

Część druga pt. „Oblicze Ziemi Krakowskiej" charakteryzuje nam piękno okolic Krakowa. Autor dzieli je na poszczególne części pod względem geograficznym, a to: a) pasmo krakowsko-chrzanowskie, b) pasmo krakowsko-częstochowskie, c) ziemię miechowską. Nastę-

pnie doświadczony kierownik tysięcy wycieczek młodzieży przedstawia nam osobliwości krajoznawczo-geograficzne Ziemi Krakowskiej (przełomy rzeczne, moczarzyste równiny i skalne turnie, puszcze leśne i lasy różnego pokroju, jary skalne i jary lessowe, zapadliska tektoniczne i wyspy skaliste itd.). Autor krótko charakteryzuje przeszłość geologiczną, szatę roślinną, świat zwierzęcy i zjawiska antropogeograficzne, oraz cechy etnograficzne ludu podkrakowskiego. W dalszych ogólnych rozdziałach mamy przedstawione zasady, których winien na wycieczkach przestrzegać każdy kulturalny człowiek oraz praktyczne i zdrowotne wskazówki organizacyjne, dotyczące marszu, prawideł higienicznych, metodyki wycieczki, ekwipunku odzieżowego jednostkowego i zbiorowego. Charakterystyka dotychczasowej literatury naukowej i opisowej okolic Krakowa oraz czytanie z map uzupełnia część pierwszą, dotyczącą spraw ogólnych.

W części drugiej, szczegółowej mamy dokładne marszruty i opisy szlaków wycieczkowych w najbliższe okolice Krakowa oraz nizinę nadwiślańską. Są one podstawą do układania planu wycieczek zarówno dla kierownika wycieczki jak swobodnego amatora organizującego swój week-end.

Dr Władysław Szczygieł

Kuratorium zwraca uwagę nauczycielstwa na to wydawnictwo i zaleca posługiwanie się nim nauczycielom prowadzącym wycieczki szkolne oraz młodzieży samodzielnie wycieczkującej i uprawiającej sporty zimowe, a Dyrekcjom szkół nabycia tej książki do biblioteki szkolnej.

Skład Główny w Księgarni nakładowej: „Wiedza“ — Zawód — Kultura, Kraków, ul. Sławkowska 3, cena tomu I zł 360. Nauczyciele i młodzież szkolna może za okazaniem legitymacji nabywać egzemplarze po zniżonej cenie 300 zł w biurze C. T. T. ul. Potockiego 5, I. p. od godz. 17 do 18,30 z wyjątkiem sobót i świąt.

Grzybowski Konstanty: Demokracja francuska — Kraków 1947 r. — Bibl. Uniwersytetów Robotniczych — Tom IX. — Spółdzielnia Pracy i Użytkowników z O. U. „Czytelnik“ — str. 223.

Konstanty Grzybowski zainicjował swój cykl o demokracjach „Rozwój ustrojów demokratycznych“ dwoma dziełami: „Demokracją angielską“ i „Demokracją Stanów Zjednoczonych A. P.“. „Demokracja francuska“ jest trzecią pracą z tego cyklu. Autor przyjmując rok 1789 jako początek demokracji francuskiej nawiązuje do podłoża społeczno-politycznego Wielkiej Rewolucji oraz do jej przebiegu, a następnie w porządku chronologicznym omawia różnorodne ustroje Francji i jej ustawy konstytucyjne po kryzys ustrojowy 1924—1939 r., dyktaturą Petain'a (francuski ruch oporu) i I-szą Konstytuantę. Książka ta stanowi jasny i zwarty wykład naukowy.

Grzybowski Konstanty: Ustrój Polski współczesnej 1944—1948 — Kraków 1948 r. — Biblioteka Oświaty Powszechnej tom 3 — Spółdzielnia Pracy i Użytkowników z O. U. „Czytelnik“ — str. 221 — Cena zł 280.

W obecnym czasie, gdy historycy i prawnicy zbierają dopiero materiały do opracowania rzeczywistego ustroju Państwa Polskiego, książka prof. Grzybowskiego stanowi prawie pionierskie przedsięwzięcie. Obejmuje ona cztery części, cztery kolejne etapy rozwoju naszego bytu państwowego po klęsce wrześniowej. Część I zawiera genezę powstania Rządu Tymczasowego w Kraju, manifest lubelski, zasady Konstytucji marcowej i omówienie tymczasowego ustroju Państwa. Część II zajmuje się zmianami społeczno-gospodarczymi, ustaloną już strukturą i planami na przyszłość w tej dziedzinie. W części III. mamy omówione głosowanie ludowe i ordynację wyborczą jako warunki przygotowania nowego ustroju. Część IV. — to Konstytucja lutowa.

Książka ta winna znajdować się w każdym domu.

Młynarski Zygmunt: Okruchy dziejów — Łódź 1946 — „Książka“ str. 196.

Praca Młynarskiego jest zbiorem artykułów drukowanych w polskiej prasie demokratycznej na przestrzeni lat 1938—1939. Żałować należy, że autor na końcu każdego rozdziału nie zaznaczył tytułu czasopisma i daty ukazania się przed wojną danego artykułu. Było by to korzystne nie tylko z bibliograficznych względów.

Artykuły Młynarskiego są jakby szkicami historycznymi obejmującymi zarówno „czasy zamierzchłe“ („Grunwald i Biała Góra“, „Wojny husyckie a Polska“ „Przymierze polsko-czeskie“) jak i bliższe („Warszawa wczorajsza“). Autora interesuje również rewolucja we Francji i nasze braterstwo z tym krajem. Najlepsze jednak są skreślenia sylwetek działaczy rzadko wspominanych i mało zannych ogółowi społeczeństwa polskiego: Szymona Konarskiego rewolucjonisty na emigracji i w kraju, rozstrzelanego w 1839 r., księdza Piotra Ściegiennego inicjatora ruchu chłopskiego w latach 1840—1844 wydanego w ręce siepaczów czeskich wraz z całą organizcją chłopską, W. A. Wróblewskiego działacza Białej Rusi ,Farncji i Anglii czy wreszcie Jarosława Dąbrowskiego zabitego na barykadach Paryża 1871 r. I wiele jeszcze nazwisk przesuwa się przez karty artykułów Młynarskiego — bohaterów — o których wzmianki daremnie by szukać w podręcznikach naszej historii. Dziś wydobyci z mroków zapomnienia powinni dotrzeć i pozostać w pamięci czytelnika.

Pautsch Fryderyk: U źródeł życia. Kraków 1948 Biblioteka Oświaty Powszechnej. Tom 2 Spółdzielnia Pracy i Użytkowników z O. U. „Czytelnik“ str. 118.

Z gruntownym znawstwem wiedzy przyrodniczej autor zajmuje się zjawiskiem rozmnażania od istot o najniższym stopniu rozwoju po człowieka. Nie zapomina też o historycznych odkryciach uczonych w tej dziedzinie, omawiają specjalnie ciekawie teorię samorództwa. Ten zarys embriologii bogato ilustrowany powinien się znaleźć w każdej szkolnej bibliotece.

Lewingerówna Irena

Podręczniki

Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych wydały ostatnio następujące podręczniki szkolne:

F. Bielak, Wł. Szyszkowski, A. Bardach — Czytanki polskie dla klasy VI szkoły podstawowej — zeszyt II. str. 82. Cena 55 zł.

Na treść książki składa się 25 pozycji, w czym przeważa współczesna twórczość poetycka i prozaiczna, obrazująca charakterystyczne przejawy życia, dziejów i kultury wszystkich niemal ziem dzisiejszej Rzeczypospolitej. A więc niezłomna wola Narodu pragnącego odbudować z ruin swą stolicę tchnie z czyt. „Warszawa, miasto moje“ — M. Rusinka — i Odbudujemy Warszawę (odezwa K. R. N.), — „Powrót“ — St. Klimczaka świadczy o rozmachu budzącej się do nowego życia — po okupacji — Łodzi, — pracę na „czarnym“ Śląsku oglądamy: „W Kopalni“ — Z. Kossak-Szczuckiej i „Nowym chodniku“ — A. Niemojewskiego, — „Piękno ziemi śląskiej“ — S. Morcinka ukazuje nam Śląsk „zielony“, — urokiem Tatr czarują Kazimierz Tetmajer („Na hale“), Wł. Anczyc („Tatry“) i J. i M. Rytardowie (w kurniawie), — do Puszczy Białowieskiej wiedzie nas Sienkiewicz, a nad morze i na Mazury S. Sempołowska, E. Sukertowa — Biedrawina, J. Brzechwa — itd. — Omawiany zeszyt należy do najlepszych z dotychczas wydanych.

K. Lausz — Z. Zwierzchowska-Ferencowa — Droga do Jutra — wypisy dla klasy VIII szkoły podstawowej — str. 438 — cena 230 zł.

Książka ta — to barwny i bogaty Wybór zawierający 114 czytanek, pióra wybitnych pisarzy polskich i obcych na przestrzeni ostatnich 150 lat, ułożonych w 5 grup.

Pierwsza grupa zatytułowana „Płomienie Wolności“ daje obraz zmagań sił spod znaku postępu z obozem obrońców starych form społecznych opartych na przemocy i wyzysku, — otwierają ją J. Parandowskiego — Encyklopedyści, A. Dumas'a — Rok 1789 — i Marsylianka, — dalej znajdziemy fragmenty dzieł Staszica, Niemcewicza, Mochnackiego, Mickiewicza, Prusa, Orzeszkowej, Wyspiańskiego, Żeromskiego i i. — aż po współczesnych: R. Werfla, St. R. Dobrowolskiego, Broniewskiego i i. — Grupa druga: „Pod zachmurzonym niebem“ — ukazuje łańcuch krzywd i niedoli społecznej — zapowiadając niejako cykl trzeci: „Burzę nad ziemskim globem“, gdzie obok bezmiaru heroizmu ludów broniących swej wolności (od Westerplatte — po... Berlin), ujrzymy bezmiar okrucieństw hord hitlerowskich. — Czwarta grupa czytanek przedstawia „Polskę w tęczy“, Polskę na zgliszczach i ruinach wznoszącą nowy gmach duchowego odrodzenia i materialnego dobrobytu, — wreszcie cykl piąty powięcony jest „Budowniczym Świata“ — wielkim odkrywcom, wynalazcom i tym, co się wznieść potrafili na wyżyny człowieczeństwa. — Piękną tę książkę zamyka słownik wyrazów obcych spotykanych w czytankach i dane o autorach, których utwory w wypisach się znalazły.

Dr. Elida Maria Szarota-Blüthowa — Travail et Traveilleurs de France — podręcznik do nauki języka francuskiego dla VII klasy szkoły podstawowej — str. 264. — Cena 150 zł.

Książka dzieli się na 4 części: wypisy, tzw. preparację, wiadomości gramatyczne i słowniczek. Wypisy obejmują 71 czytanek ukazujących Francję w pięciu płaszczyznach. — Wycieczki wakacyjne, wieś francuska, Paryż współczesny, Paryż dawny i okręg przemysłowy w północnej Francji. — Książka mimo przejrzystego układu i licznych rycin wydaje się stosunkowo trudna na ten poziom.

A. M. Rusiecki — A. Zarzecki — Z. Chwiałkowski — W. Schayer. Arytmetyka z geometrią cz. VI. str. 287. Cena 100 zł.

Podręcznik obejmuje z zakresu arytmetyki działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych, stosunki i procenty, — z zakresu geometrii, wielokąty, prostopadłościany, graniastosłupy, okrąg, koło, walec.

Tadeusz Maysner — Śpiewajmy — str. 37. cena 100 zł.

Jest to zbiorek 16 pieśni religijnych, wojskowych i ludowych przeznaczony jako książka pomocnicza dla nauczyciela śpiewu. Znajdziemy tu pieśń konfederatów barskich, pieśni legionów z r. 1914 i i.

J. Radomski, Br. St. Tołpa — Botanika i życie organizmów w zespołach. Str. 244. ryc. 164. cena 225.

Szkoły średnie ogólnokształcące szczególnie są pokrywane na odcinku podręcznikowym, z rzadka tylko pojawiają się nowe wydawnictwa, na których można by oprzeć systematy-

czną naukę na tym poziomie (nie brak natomiast licznych dzieł pomocniczych, popularno-naukowych z różnych dziedzin) to też każdy nowy podręcznik dla gimnazjów i liceów ogólnokształcących wita uczeń i nauczyciel z pełnym zadowoleniem. — Botanika Radomskiego i Tołpy zatwierdzona została przez Ministerstwo Oświaty jako podręcznik **dla liceów przyrodniczych**, pedagogicznych oraz rolniczych i ogrodniczych.

Dr .Kazimierz Wolter — **Podręcznik chemii dla licealnych szkół technicznych — str. 431 — ryc. 63. — Cena 285 zł.**

W zasadzie podręcznik zbudowany jest na programie liceów mechanicznych, może być jednak stosowany także we wszystkich innych liceach przemysłowych dzięki odpowiedniemu układowi materiału.

Ż.

Nakładem Wydawnictwa: DZIENNIK URZĘDOWY KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, ul. DIETLA 90, p. III, pok. Nr. 4, telefon 599-17.

Cena niniejszego numeru wynosi 135 zł Konto P. K. O. Nr. IV-840.

Zakłady Graficzne „Litodruk" Kraków, Radziwiłłowska 23. M—45309